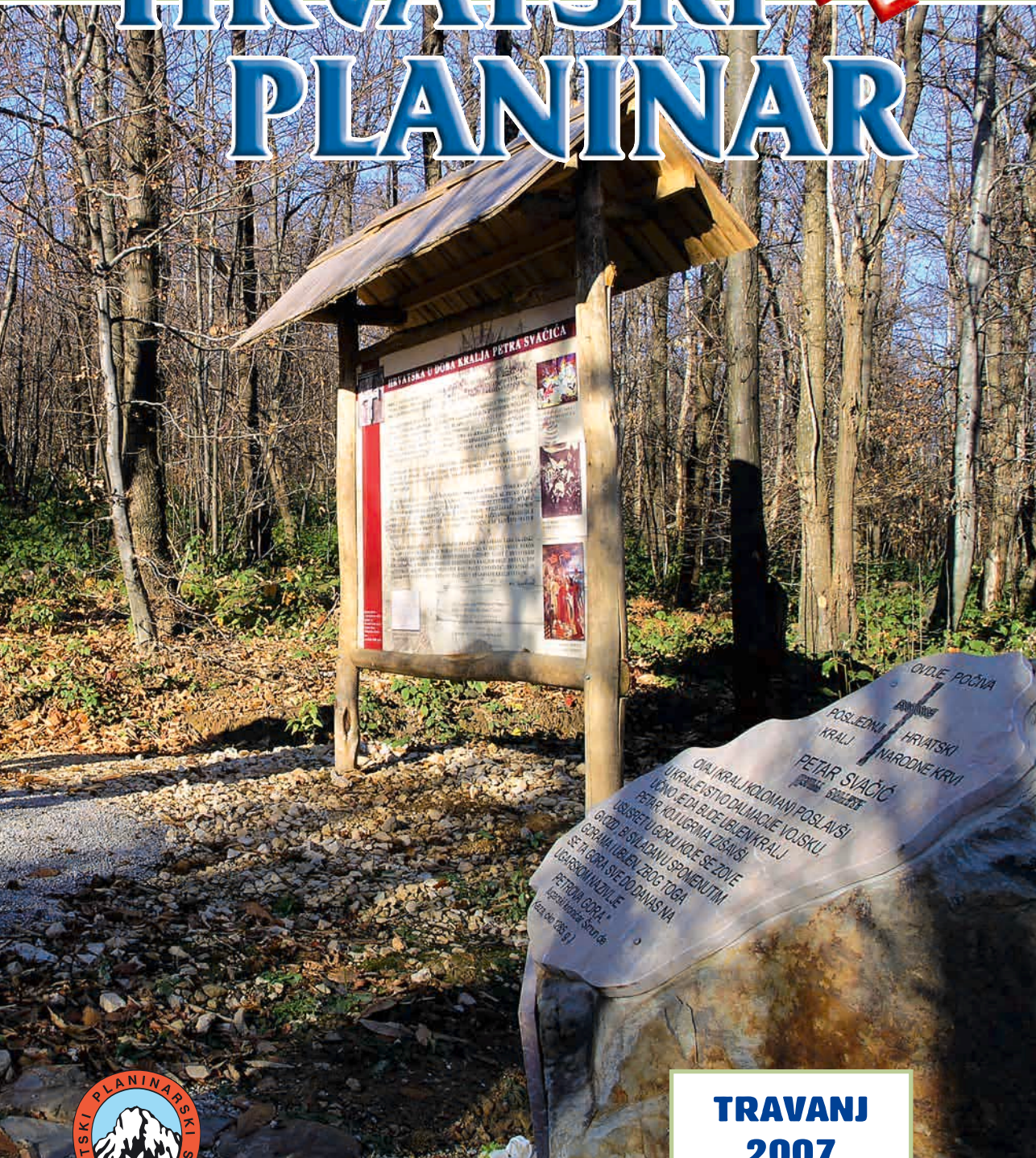

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

TRAVANJ
2007

4

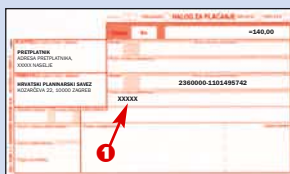
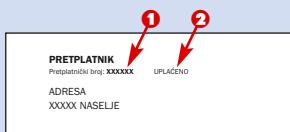
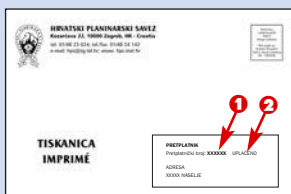
ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva godišnje** (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1. lipnja 1898.** Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom **»Naše planine«.**

PRETPLATA za 2007. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo **35 eura**). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici **»Poziv na broj«**, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj.** Pretplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u Hrvatskom planinarskom savezu (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za primanje časopisa, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CIJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranima na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. Svi se primljeni materijali na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na DVD-u, CD-u ili disketi, ali ne unutar Wordovih dokumenata!). Detaljnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

WEB-STRANICA ČASOPISA: www.plsavez.hr/hps/HP

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmitičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica
ISSN 0354-0650

122

Petrova gora na Kordunu

130

Wildspitze – »Divlji vrh«

136

Penjački uspon po
Blagajskoj stijeni (BIH)

142

Pet dana – stotinu
kilometara Biokova

TEMA BROJA

Petrova gora

SADRŽAJ

Petrova gora – planinarska »terra incognita«	122
Branko Meštrić i Vitomir Murganić	
Petrova gora u budućnosti	129
Oliver Vlainić	
»Divlji vrh« i nije tako divlji	130
Tvrtko Pervan	
»Ekstremisti« na Blagajskoj stijeni	136
Hrvoje Jenei	
Lastavice	140
Miljenko Vargek i Hrvoje Zrnčić	
Pet dana, stotinu kilometara Biokova	142
Ivan Rakić	
Dinarske zabilješke	147
Nikola Gojević	
Glavni odbor HPS-a	149
Darko Berljak	
Planinarski putovi	152
In memoriam: Dražen Drago Vukušić	156
Planinarski tisak	157
Tko je što u hrvatskom planinarstvu: Drago Bozja	158
Kalendar akcija	160

SLIKA NA NASLOVNICI

**Kraljev grob na Petrovoj gori
(prema legendi mjesto pogobije Petra Svačića)**

foto: Oliver Vlainić

Petrova gora – planinarska »terra incognita«

Branko Meštrić, Zagreb i Vitomir Murganić, Karlovac

Među planinama hrvatskim znamenita je Petrova gora. Ona nije ni tako visoka koliko Zagrebačka gora ili Plešivica, ali je posve odijeljena od drugog gorja, pa zato više imponira. (Radoslav Lopašić)

Prije nekoliko je brojeva urednik »Hrvatskog planinara« prošao područjem Banovine i u velikom članku zavapio nad zlom sudbinom i perspektivama područja koje je imalo sjajnu prošlost, bilo u središtu zbivanja i u komunikacijskom težištu, da bi se danas našlo na periferiji svega, napušteno, zaboravljeno i bez veće planinarske perspektive. Međutim, i s druge strane rijeke Gline postoji područje koje je bilo značajno u prometnom i povijesnom pogledu. Njime dominira planinski masiv koji je bilo teško ne vidjeti – zbog odblijeska nečega velebnog i sjajnog na njegovu vrhu. Pogadate, govorimo o Kordunu i Petrovoj gori.

Gdje je Petrova gora

Na udaljenosti od samo devedesetak kilometara od Zagreba, u središnjem dijelu Hrvatske, južno od Karlovca, prostire se jedno od najšumovitijih i ekološki najčišćih područja naše domovine – Kordun s Petrovom gorom. Kordun je omeđen na jugu rijekom Koranom, na zapadu rijekom Mrežnicom, na sjeveru rijekom Kupom, a na istoku rijekom Glinom i granicom prema susjednoj BiH. Reljefno gledano, Kordun je prijelazna zona između dinarskog planinskog područja (Lika) i ravničarskog prostora Središnje Hrvatske. Teren je uglavnom brežuljkast, s manjim uzvisinama, koje se postupno povećavaju prema Petrovoj gori. Na jugoistočnoj granici Korduna nalazi se Petrova gora. Naziv Kordun dolazi od francuske riječi *cordon*, što znači niz ili red. U ovom se slučaju

to odnosi na niz povezanih stražarnica i utvrda prema isturenom turskom položaju u zapadnoj Bosni.

U povijesnom kontekstu zaista apsurdno zvuči tvrdnja da je danas Petrova gora prometno izolirana. Dolinom Une dolazila je glavna rimska cesta koja je povezivala rimske provincije Dalmaciju i Slavoniju (ne treba sumnjati da su legionari rado zastajali u obližnjim termama u današnjem Topuskom!) da bi jedan krak ceste odlazio na zapad gotovo preko samog vrha u Kamensko (danas je dio te ceste uklopljen u novu planinarsku stazu).

U današnje je doba magistralna veza prema Dalmaciji izmaknuta dalje na zapad, ali je cijela Petrova gora omeđena i definirana cestama koje je okružuju: Vojnić – Gvozd – Perna – Krstinja – Vojnić. Iz nekih drugih razloga, kroz samo središte gore, do samog vrha, vodi asfaltna cesta, a izgrađene su i brojne šumske ceste.

Što nudi Petrova gora?

Petrova je gora stara geološka formacija, razmjerno bogata vodom i specifičnom, ponajprije šumskom vegetacijom. Naravno da je to izvjesno planinarsko ograničenje, jer nedostaju široki vidici, no nadoknađuje ga velika razvedenost reljefa, s brojnim grebenima i dubokim prodorima obogaćenima svježim potocima. A žuborenje potoka u kombinaciji s debelim hladom može biti itekako zgodan razlog za dugotrajne ljetne šetnje. Lijepo je i na proljeće, kad se sve ispuni cvjetnim »aranžmanima« ili

ujesen, kada se šuma oboji u tople tonove požutjela lišća.

Ni s vidicima zapravo nije tako kritično. Petrova je gora osamljen masiv, a to podrazumijeva itekako široke vidike – ako se možete izdići iznad krošanja. A tridesetsedammetarski spomenik na Petrovcu i napušteni komunikacijski toranj na Magarčevcu, koji bi lako mogao postati planinarskom piramidom, osiguravaju izvrstan vidik na neposrednu okolicu, ali i na velik dio središnje Hrvatske, Gorskoga kotara, pa i Slovenije, a naročito sjeverozapadne Bosne.

Najznačajniji vrhovi na Petrovoj gori jesu Mali Petrovac (512 m), Veliki Petrovac (507 m), Magarčevac (474 m) i Veliki Velebit (482 m). Gora je bogata i vodotocima, potocima i izvorima pitke vode. Veći su potoci Utinja, Trebnja, Velika i Mala Bistra, Vojišnica, Blatuša, Velika i Mala Radonja, uz još mnogo malih izvora i potoka.

Povijesne okolnosti

Za bolje razumijevanje toga područja treba posegnuti za dalekom prošlošću, kada ga nastanjuju ratoborni Janudi (Japodi ili Japidi), mješavina Kelta i Ilira. Za rimsku ih je državu pokorio Oktavijan 35. godine stare ere, osvojivši

njihovo glavno uporište Metulum. Petrova je gora, po svemu sudeći, bila kontrolna točka ceste koja je išla od Solina prema rimskom gradu Sisciji. Hrvati ovo područje nazivaju Slatina, što znači topla voda, i tada Petrova gora prvi puta dobiva hrvatsko ime Slatska gora ili Gvozdena gora. Gvozdena bi gora u suvremenom hrvatskom jeziku značilo: »gora šumovita«.

Pod kraj 11. stoljeća sukobile su se na prostoru Slatske ili Gvozdene gore mađarska vojska i čete posljednjega hrvatskog kralja Petra Svačića. U neravnopravnoj bitki Petar Svačić je teško ranjen. Od zadobivenih je rana preminuo te je pokopan na području Slatske gore. Od tada gorje nosi njegovo ime - Petrova gora.

Krajem 13. stoljeća fratri pavlini podigli su svoj samostan na vrhu Velikog Petrovca i samostansku crkvu posvećenu svetom Petru apostolu. Zbog učestalih pljačkaških provala Turaka, fratri su se preselili u novoosnovani samostan na Kamenskom. Tek krajem 17. stoljeća Veliki Petrovac ponovno dobiva na važnosti kao predstraža u borbi protiv Turaka, te je na ruševinama staroga pavlinskog samostana sagrađen granični čardak.

Narod naseljen oko šumovite Petrove gore tijekom Drugog svjetskog rata teško je strada-

Lovački dom »Muljava« i spomenik na Velikom Petrovcu (507 m)

Tijekom proteklih godinu dana na Petrovoj gori uređen je planinarski put u obliku osmice. Ishodište mu je Muljava, a obuhvaća najznačajnije točke na toj gori

vao od neprijatelja i stoga već u srpnju 1941. godine u šumi Abez KP podiže narodni ustanak. Petrova gora postaje legendarna po svojim tajnim partizanskom bolnicama.

Ni Domovinski rat nije zaobišao Petrovu goru, budući da su je pobunjeni Srbi učinili središtem i uporištem svoje pobune protiv Hrvatske. Već u ožujku 1990. održavanjem mitinga na Petrovoj gori započinju takozvana »događanja srpskog naroda«. Na vrhu Petrove gore, u spomeniku koji je trebao postati spomenikom narodne revolucije i jedinstva naroda Hrvatske, smjestili su vojno zapovjedništvo svoje pobune. Posljedice četverogodišnjeg rata protiv vlastite domovine i danas su svuda vidljive.

Petrova gora i planinarstvo

Teško je utvrditi koji su razlozi da je Petrova gora u planinarskom smislu mnogo godina bila zapostavljena, premda u svibnju, 1977. PD »OKI« iz Zagreba svečano otvara transverzalu Petrova gora s 15 kontrolnih točaka. Transverzala je bila duga 52 km, a trasa joj je bila Vojnić - Petrovac - Centralna partizanska bolnica – Veliki Velebit – Biljeg – Vojnić. Još su vidljive stare markacije, pogotovo u blizini Centralne partizanske bolnice, Magarčevca i Malog Petrovca.

Na zajedničkom sastanku PS BiH i PSH, održanom u lipnju 1982. u Velikoj Kladaši (BiH) zaključeno je da se ustanovi i transverzala od Petrove gore do Bihaća. Posao trasiranja i

markiranja buduće obilaznice dobivaju PD »OKI« iz Zagreba i PD »Krajišnik« iz Velike Kladuše, a tiskan je vodič i dnevnik. Na žalost, danas ne postoje podaci o tome koliko je planinara prošlo jednom ili drugom obilaznicom.

Imajući u vidu da u tom kraju nema tradicije planinarenja, a i iz razgovora sa starijim članovima društava na širem karlovačkom području, može se zaključiti da planinarske obilaznice, a pogotovo transverzala Petrova gora - Bihać, nikada nisu zaživjele u pravom planinarskom smislu.

Na inicijativu Uprave šuma podružnice Karlovac članovi PD »Dubovac« iz Karlovca trasirali su i markirali nove planinarske putove po Petrovoj gori. Cilj je bio oformiti mrežu planinarskih putova koji bi obuhvatili najznačajnije kulturnopovijesne lokalitete, kao i sve planinarske značajke na ovom prostoru. Stoga su trasirana tri smjera koji povezuju ishodište (prostor Muljave) s vršnim prostorom Petrove gore (Petrovcima). Južni smjer u širokom luku zahvaća prostor Centralne partizanske bolnice pa preko grebena Magarčevca ide prema vrhu. Na obronku Magarčevca sreće se sa središnjim

smjerom koji dolazi oštrom usponom preko grebena Malog i Velikog Velebita (prikladan za silazak!). Konačno, sjeverni smjer se koristi smjerom Rimskog puta i njime sa sjevera prilazi Velikom Petrovcu. Na vršnom dijelu (Mali i Veliki Petrovac) obilježeno je još nekoliko smjerova koji povezuju zanimljive lokalitete (spomenik, Kraljev grob, ostaci samostana).

Osim ovih, na prostoru Muljave postoje još i poučna staza, pa invalidska staza, a i brojne šumske ceste i putovi, koji se mogu koristiti za šetnje i upotpuniti mrežu planinarskih putova i time osigurati posjetiteljima različitih mogućnosti uživanja u prirodi.

U suglasnosti s Komisijom za planinarske putove HPS-a PD »Šumar« je na uređenim planinarskim putovima organiziralo planinarsku obilaznicu Petrova gora. Kako se pokazalo da bi jednostavni kružni obilazak većini planinara ipak bio predugačak, obilaznica je osmišljena kao dvodjelna vezna obilaznica s dva kruga koja prate dva glavna prilaza vrhu – sjeverni i južni, sa zajedničkim središnjim silaznim dijelom preko Velebita.

OLIVER VLAINIĆ

Slikovito jezero Muljava kod lovačkog doma

Kraljev grob

VITOMIR MURGANIĆ

Obilazak pojedine dionice traje tek nešto više od 4 sata, što podrazumijeva da je u dva izleta (dva dana) mogu obići i manje spremni planinari, a oni najspremniji mogu cijelu obilaznicu obići i odjednom za 8 – 9 sati ugodne šetnje.

Izbor prilaza

Petrova gora udaljena je 89 km od naše prijestolnice Zagreba i u blizini je Karlovca i Siska. Iz Zagreba joj se može najbrže prići preko Karlovca, Vojnića (90 km) i lovačke kuće »Muljava« (9 km). Iz Karlovca postoji autobusna veza do Vojnića. Najsigurnije je vozni red autobusa provjeriti na telefon 047/600-740. Može se, također, doći i iz Siska preko Gline do Vojnića. Cesta sa strane Topuskog, iz Perne, nije baš dobra, ali se može proći terenskim vozilima. S obzirom na razmjerno veliku udaljenost od Vojnića, korištenje javnih prijevoznih sredstava za dolazak zasad nije pogodno, ali postoji mogućnost da se naknadno uspostavi planinarska staza trasom šumske pruge koja je nekad išla do danas nepostojeće pruge Karlovac – Sisak, odnosno do sadašnje ceste Vojnić – Gvozd.

Do gotovo svih važnijih lokacija obilaznice po Petrovoj gori može se stići automobilom, ali što će u tom slučaju ostati od planinarenja?

Opis puta

Kao što smo već spomenuli, staza je osmišljena tako da ju je najpogodnije prolaziti u dva dijela. Evo i kratkih uputa za obilazak.

Obilazak počinje na Muljavi. Cestom treba krenuti na jug pored nadstrešnice uz potok Velika Radonja. Nakon 10' dolazi se do mjesta gdje silazi staza s Malog Velebita (tuda se vraća kad se zatvori krug). Markacije vode dalje 10' cestom do lovačke čeke, gdje skreću oštro desno u šumu. Slijedi uspon kroz jedinstvenu jelovu šumu na Veliku Barijan kosu. Na mjestima se s puta otvaraju vidici prema spomeniku na vrhu Petrove gore, a može se vidjeti i visoki toranj južno od spomenika na Magarčevcu. Staza se s kose spušta kroz šumu da bi za desetak minuta naglo skrenula lijevo i oštrije se u sljedećih 15' spustila prema nekadašnjem omladinskom domu. Ispred doma staza izlazi na

Spomenik na Velikom Petrovcu

VITOMIR MURGANIĆ

cestu koja vodi do partizanske bolnice. Cestom valja krenuti lijevo, ali ne treba hodati asfaltom, već se dvjema kraticama kroz šumu za petnaestak minuta dolazi do prvih baraka Centralne partizanske bolnice.

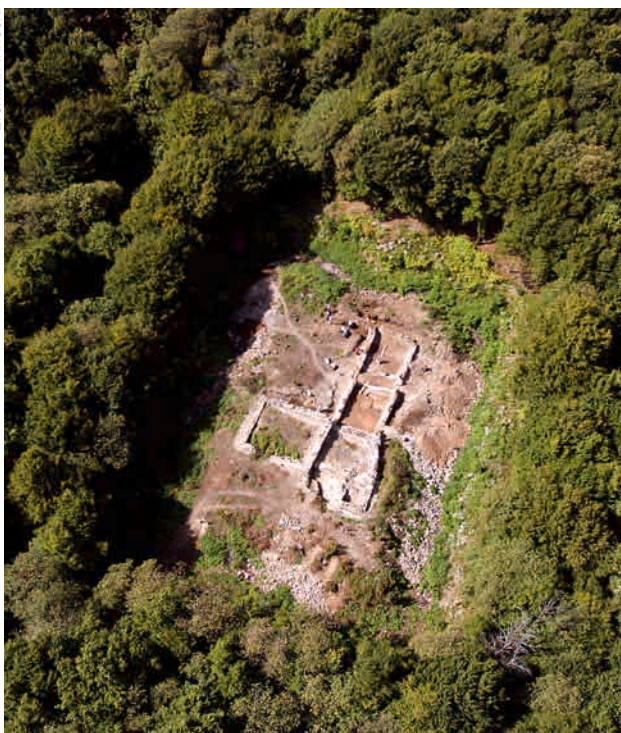
Nastavljamo dalje usponom između baraka bolnice pa preko partizanskog groblja i dalje do Debele kose, najudaljenije točke na trasi. Tu markacije izbijaju na šumsku cestu kojom valja poći lijevo. Na jednom mjestu kratimo oštar zavoj i brzo ponovno izlazimo na cestu. Dalje hodamo cestom i nakon 40' stižemo do napuštene vojarne na vrhu Magarčevcu. Vojarna je napuštena i ne preporuča se ulazak u njezin prostor, ni penjanje na toranj. Bilo bi planinarski vrlo zanimljivo od vojarne načiniti jedan od većih i solidnijih planinarskih domova, a idealno bi bilo kad bi se odašiljački toranj mogao preurediti u razglednu piramidu.

Trasa nastavlja cestom i za 15' dolazi do raskrižja planinarskih putova. Cestom sa sjevera prilazi staza s vrha Petrove gore (sjeverna dionica obilaznice), a zajednička trasa obje dionice skreće u šumu i slijedeći trasu bivše lovačke ograde visokom bukovom šumom napreduje po hrptu dvaju Velebita. Za dvadesetak minuta markacije tako stižu do Malog Velebita, nižeg, ali izrazitijeg kamenog vrha (zapravo jedinog kamenog vrha na cijeloj obilaznici!). Cijelim putem po hrptu Velebita valja obratiti pažnju na sjevernim padinama na božikovinu (*Ilex aquifolia* L.), poznatu zaštićenu biljku, koja je po našim planinama vrlo rijetka.

S Malog Velebita nastavlja se još nekoliko minuta po grebenu, a potom slijedi oštar stope-desetmetarski spust hrptom obronka, pred kraj čak i zavojima. Do potoka Velike Radonje se stiže za dvadesetak minuta i tu se zatvara krug južne dionice obilaznice. Dionica završava povratkom na Muljavu cestom u sjevernom smjeru (10').

Drugi, sjeverni krug obilaznice povezuje Muljavu preko poučne staze i Rimskog puta sa povjesnim kompleksom na vršnom dijelu Petrove gore. Trasa kreće od ulazne ploče poučne staze iza lovačke kuće Muljava. Za dvadesetak minuta laganog uspona, poučnom stazom izlazi se na šumsku cestu koja ide trasom nekadašnjeg puta iz rimskog doba. Markacije nas dalje

ZVONIMIR TANOCKI

Ostaci pavlinskog samostana na Malom Petrovcu

OLIVER VLAHVIĆ

Petrova gora zanimljiva je i za gljivare

OLIVER VLAINIĆ

vode upravo tim antičkim smjerom, najprije laganim usponom, a poslije strmije i konačno kamenim usjekom prema spomeniku na Velikom Petrovcu (507 m).

S vrha strmim spustom na istok vodi markirana staza, kojom se silazi do šumske ceste, a potom njome u južnom smjeru za 20' dolazi do Kraljeva groba. No, budući da su na ovom vršnom dijelu na relativno malom prostoru ispresijecanom silnim cestama, stazama i prilazima, čak zanimljiva planinarska odredišta (kontrolne točke), one se mogu obići i drugim, kraćim putovima.

Na mjestu zvanom Kraljev grob, uz spomenik i poučnu ploču, uređeno je i zgodno odmoriste za posjetitelje.

Na Malom Petrovcu (512 m) planinari će vidjeti arheološke nalaze sa čak tri povjesna sloja. To su rimska utvrda, temelji starog

Nova planinarska obilaznica »Petrova gora«* ima 8 KT najpogodnije ju je proći u dva izleta od 4, odnosno 4 i pol sata

pavlinskog samostana i ostaci graničarskog čardaka. Staza je provedena opkopom negdašnjih utvrda. Na zapadnom uglu je prilaz s parkirališta, poučna ploča kao i odvojak za nastavak puta.

Markacije nove obilaznice »Petrova gora« s vrha se spuštaju prema Magarčevcu, vode usporedno s cestom, a potom se u predjelu Velikog Velebita trasa povezuje s prije opisanom južnim krugom obilaznice. Odatle se zajedničkom trasom staza vraća na Muljavu.

Bez obzira na to što su staze markirana u oba smjera, predlažemo da se je obilazi u opisanom smjeru jer je to lakše.

* Ove će se godine akcija »Hodanjem k zdravlju« koju u karlovačkom kraju tradicionalno organizira PD »Dubovac« iz Karlovca, održati na Petrovoj gori **14. travnja**. Tom prilikom bit će službeno otvorena Planinarska obilaznica »Petrova gora« i predstavljen dnevnik i vodič po obilaznici. U organizaciji akcije sudjeluju Hrvatske šume, županijski planinarski savez, PD »Šumar« i Stanica vodiča Karlovac, a stazu će osiguravati i HGSS Stanica Karlovac.

PETROVA GORA U BUDUĆNOSTI

Možda se čini da je na Petrovoj gori sve obavijeno prošlošću, no sudeći prema zbivanjima u posljednjih godinu i pol dana, tamo se je počela zbivati i sadašnjost, koja vodi u ljepšu budućnost. Planovi koji su nekad bili samo vizije i želje polako se pretaču u realizaciju.

Hrvatske šume sa svojom karlovačkom podružnicom gospodare svim državnim šumama i šumskim zemljištima na Petrovoj gori, što je oko 11,5 tisuća hektara. Uvidjevši da gora pruža mnogo veći potencijal od samoga bavljenja šumarstvom, odlučili su iskoristiti te mogućnosti. Krajem 2006. završili su obnovu lovačke kuće na Muljavi, koja je od 1995. bila zapuštena i devastirana. Danas se tamo primaju gosti u pet soba, dva apartmana i jednoj obiteljskoj sobi, s ukupno 22 ležaja. Restoran nudi svoje usluge u tri prostorije, velikoj dvorani na katu, koja prima 70 osoba, te manjoj dvorani i lovačkom salonu u prizemlju, koje mogu ugostiti po 30 osoba. Kuća radi svaki dan, a planinari, uz korištenje ugostiteljskih sadržaja, mogu za veće skupine dogovoriti i prilagođenu prehranu, smještaj ili korištenje velike dvorane, npr. za godišnje skupštine i sl. Da bi se olakšao boravak planinarima, u pomoćnoj se zgradi uz lovački dom planira urediti i planinarska soba s desetak kreveta.

Seдамdesetih je godina prošloga stoljeća uz lovačku kuću izgrađena velika nadstrešnica, pokrivena drvenom šindrom. Pod njom se može smjestiti više od 250 osoba. Kroz samu nadstrešnicu protječe potok Velika Radonja, što boravku daje poseban ugođaj. Još posebni ugođaj daje ražanj koji pokreće ta ista Radonja, kao i roštilji, peke i ostala »oprema« za pripremu hrane.

Lovački dom i drvena nadstrešnica postoje tek tridesetak godina, a potoci i prekrasna priroda mnogo duže. Što će im se pridružiti u budućnosti? Prema planovima Uprave šuma u Karlovcu, Turistički centar Petrovu goru trebalo bi činiti još čitavo mnoštvo sadržaja. Prostor iza nadstrešnice, uzvodno uz Veliku Radonju, trebali bi upotpuniti drveni bungalovi – osam autohtonih kućica s po osam kreveta. Smješteni u dolini koja je s obje strane obrasla šumom i na čistom potoku, pružat će mogućnost odmaranja u prirodnom okruženju, u debeloj ljetnoj hladovini. Uz cestu kojom se dolazi do lovačkoga doma, a s one strane rijeke (sutra možda i jezera!), već bi se ove godine trebao urediti prostor za izviđački kamp, koji će moći služiti i za druge namjene na otvorenom prostoru, kao što su razna natjecanja i druženja. Naravno da će i planinari moći »baciti« šatore pored Radonje.

Lovački dom i sama Muljava prirodno su polazište za šetnje planinarskim i poučnim stazama. Planinarska obilaznica Petrova gora svojim oblikom osmice

OLIVER VLAINIĆ

Lovački dom »Muljava«

počinje i završava upravo ovdje. Dijelom sjeverne trase obilaznice prolazit će poučna staza nazvana Rimski put, jer slijedi trasu kojom su nekada Rimljani prolazili za toplice Topusko, a koje su ostaci još i danas mjestimice vidljivi. Poučna će staza poučavati posjetitelje o ekološkim temama i bit će najviše namijenjena školskoj djeci. Na završetku te staze završavat će i poučna staza za osobe s posebnim potrebama, koja će počinjati iznad lovačkoga doma. Bit će u potpunosti izgrađena od drveta i prilagođena osobama s tjelesnim invaliditetom, te slijepim i slabovidnim osobama (kao na Bliznecu na Medvednici). Dakako da će je moći koristiti i svi ostali.

Iako su još u sferi ideja, spomenimo i planove za izgradnju velebnoga muzeja biološke raznolikosti u prostorima spomenika na Velikom Petrovcu, potom i najavu općine Vojnić da će stari Omladinski dom ispod bolnice ponovno vratiti u funkciju. No, za planinare je najzanimljivija ideja da se vojni objekt na Magarčevcu preuredi u pravi, veliki i čvrsti planinarski dom. To bi, uz širok prostor oko objekta, veliku razglednu piramidu na konstrukciji komunikacijskoga tornja i središnji smještaj u masivu Petrove gore, otvorilo putove u prostor Vrletnih strana, gdje bi se našlo prostora i za zahtjevnije – pa i »klinčane« putove.

Petrova gora nudi mogućnost bavljenja raznim sportovima i tjelesnim aktivnostima. Zbog toga su u planu biciklističke staze koje će obuhvatiti prostor od Vojnića do Topuskoga. Planira se izgraditi i manji sportski centar s igralištima za mali nogomet, odbojku na travi, badminton, boćanje, paintball i streličarstvo. U daljnjoj budućnosti predviđa se i umjetno jezero, koje može nuditi ribolov, kupanje i vožnju čamcima.

Zamislili su lijepe, a kako će se pretvoriti u stvarnost, prepustimo vremenu koje je pred nama.

Oliver Vlainić

»Divlji vrh« i nije tako divlji

Impresije s uspona na Wildspitze (3772 m)

Tvrtko Pervan, Slavonski Brod

Dok sam još bio »klinac« nisam ni sanjao da će kameniti vrhunci europskih planina postati moja opsesija. Jedan je vrh posebno golicao moju maštu, što zbog imena (Wildspitze – »Divlji vrh«), što zbog položaja na karti Europe – relativno je osamljen, nema većih gradova u blizini i opkoljen je bjelinama koje su predstavljale vječne snjegove.

Tridesetak godina poslije stojim na vrhu Wildspitzea, pomalo razočaran, jer se mistični vrh pretvorio u uljuđeni alpski tritisućnjak, koji mojoj ekipi, osim pri izlasku na strmo, zaleđeno sedlo Mitterkarjoch, nije zadao previše glavobolje. No, krenimo od početka.

Standardna trojka brodskih visokogoraca (Ante, Igor i ja) nije ni ovaj put uspjela omasoviti redove. Naprotiv, jedva smo našli vremena (i novca) za tradicionalni ljetni uspon na neki od istaknutih alpskih vrhunaca. Odabrali smo Wildspitze, vrh za koji sam uspio zainteresirati svoje planinarske prijatelje, priznavši im onaj dio priče o dječaćkom snu.

Tragovima Ötziya

Najviši vrh cijeloga Tirola i drugi najviši vrh u Austriji nalazi se na krajnjem zapadu te države, na granici s Italijom. Pristup do njega prilično je dug te se bez automobila ne isplati kretati na put – zahtijevalo bi to previše vremena, novca i presjedanja. Mi smo izabrali »istočni« pristup, preko Ljubljane, tunela Karavanke i Lienza te dolinom rijeke Drave do izlaska na autocestu Bolzano – Innsbruck. Od Innsbrucka dalje malo na zapad do ulaza u prelijepu dolinu Ötztal, a onda prema jugu do Venta. Put kojim smo se vratili u Hrvatsku jednostavniji je i najkraći pa ga toplo preporučujem: od slovenske granice autocestom do Salzburga i Innsbrucka, a onda dalje kako sam opisao na početku.

Vent (1920 m) je neobično alpsko mjesto, bez stalnih stanovnika, smješteno u dolinskom proširenju rijeke Ötztaler Ache. U njemu je nekoliko desetaka alpskih hotela i restorana, trgovina i donjih stanica uspinjača, a na kraju mjesta, nakon prelaska preko dva mosta, započinje isprva solidna, a poslije prilično loša

TVRTKO PERVAN

Ledenjačka pukotina

TIRTIKO PERVAN

Slikovito naselje Vent (1920 m) nema stalnih stanovnika

Wildspitze, najviši vrh cijeloga Tirola i drugi najviši vrh u Austriji nalazi se na krajnjem zapadu te države, na granici s Italijom

brdska cesta, primjerena samo za terenska vozila. Cesta prestaje nakon 9 km, ispred Martin Busch Hütte (2501 m). Pomalo bezličan planinarski dom, ispunjen do posljednjega mjesta (uglavnom izletnicima), poslužio nam je kao uporište za sutrašnji »aklimatizacijski« uspon na 3606 m visok Similaun.

Nakon loše prospavane noći i za alpske prilike kasnog ustajanja, krenuli smo prema sat i pol udaljenoj Similaun Hütte (3019 m), smještenoj pod istoimenim vrhom, na granici vječnog leda. Simpatičan planinarski dom, ljubazno (i zgodno!) osoblje i mnogo ljepši vidici nego od Martin Busch Hütte natjerali su nas da požalimo što noć nismo proveli ovdje. No, što je – tu je!

Kratak odmor uz (lošu) austrijsku kavu, pet minuta hoda do ledenjaka – i zatim dereze na noge, a cepine u ruke. Ledenjak Similaun je položiti, nema previše pukotina, u donjem dijelu je bez snijega i, najvažnije od svega, može se gotovo posve zaobići. Naime, uspon na vrh Similaun može se izvesti rubnim morenama bez posebne opreme. Ipak smo nastavili sredinom ledenjaka, uspjevši se čak zapetljati u ono malo

pukotina na njemu, ali smo uz nekoliko vještih skokova riješili problem (čisti led, prilično sklisko, bolje je ići okolo!).

Sat i pol ne pretjerano strmog uspona i – vrh! Vidici su, kao i obično, nesvakidašnji, naročito na dva kilometra niže smješteno umjetno jezero, čarobne smaragdne boje. Jednosatni odmor na 3600 metara proveli smo grickajući slavonske specijalitete (kulen i slaninu), koji su snažnim mirisom privlačili pozornost nadolazećih planinara. Nekoliko smo puta začuli: »Mmmmmmm!« i slična mrmljanja, a jednoga je, očito gladnog britanskog »gospodina«, izgled i miris naše marende natjerao da započne s neugodnim komentarima na naš račun. Našu čast i njegovo zdravlje spasila je njegova dugonoga partnerica s kojom smo iz čisto muških razloga poslije rado uspostavili kontakt.

Budući da se uspon na Similaun pokazao prelaganim, ostatak smo dana proveli u potrazi za nalazištem Ötzija, čovjeka pronađenog smrznutog 5000 godina nakon smrti pod Similaunom, inače turističke atrakcije toga dijela Tirola. Jednosatni silazak do Similaun Hütte te isto toliko vremena za prilaz po djelomično marki-

ranoj stazi kroz kamenito-ledeno-japanski* krš do spomenika na kojemu piše da je »tu negdje« pronađen ledeni čovjek iz Ötztala, prilično nas je umorio, tako da smo se zadovoljni uputili do doma i poslijepodne proveli ništa ne radeći (hrana, pivo, hrana, pivo...)

TVRITKO PERVAN

Obelisk na mjestu gdje je pronađen Ötzi, zaleđeni čovjek

Najviši vrh Tirola

Još jedna loše prospavana noć i u zoru se spuštamo u Vent, gdje nekoliko sati provodimo u kupovini i razgovoru s osobljem prodavaonica i hotela, uglavnom našim ili srpskim gastarbajterima. Zatim smo, punih naprtnjača, u zamjenu za sat i pol jednoličnog uspona travnatim padinama nad Ventom, žrtvovali pet eura za žičaru kako bismo se za 10 minuta popeli na Stablein. Slijedio je sat i pol laganog, pa sve strmijeg uspona do Breslauer Hütte, zajedno sa šarenim društvom brojnih planinara i izletnika. Na 2840 metara veselo je i prebukirano – dom je velik, uredan i izrazito funkcionalan, a smještaj i hrana nude se po povoljnim cijenama. Ostavljamo stvari u sobi i skitamo se oko doma planirajući sutrašnji uspon i izviđajući prve kilometre, kako sutra rano ujutro, po mraku, ne bismo zalutali. Večer provodimo u ugodnom

* »Japanski« se odnosi na nekoliko skupina Japanaca koji su bez opreme, poneki u tenisicama, s vodičem ili bez njega, izgubljeno tumarali visokogorjem u potrazi za Ötzijem!

druženju sa Zagrepčaninom Danijelom koji već nekoliko godina sezonski radi u domskoj kuhinji, za solidnu plaću – ali bez dana odmora u tri mjeseca rada!

Slijedi napokon dobro prespavana noć i buđenje u zoru. Nažalost, noć je već ustupila mjesto danu i žurimo s odijevanjem i doručkom da se na ledenjaku nađemo prije sunca. Hodaćući sat i pol (opet sat i pol!) kamenitim bespućem, pratimo rijetke markacije i, malo češće, humke od naslaganog kamena. Zalutati se ne može jer se cijelo vrijeme uspinjemo uskom ledenjačkom dolinom strmih bočnih strana. Napokon, prvi izazov: gotovo posve otopljen ledenjak Mitterkarferner, čiji se tanak i uzak jezičak pruža strmo gore ka prijevoju Mitterkarjochu. Prve su dvije trećine uspona jednostavne unatoč nagibu od 45 stupnjeva.

Stupamo smrznutom prtinom koja u zavojima osvaja stotinjak metara visine. Završnih desetak metara snijeg je gladak, potpuno sleden, pa dereze na njemu ne ostavljaju traga. Kopamo nekoliko stuba u ledu i oprezno se prebacujemo preko prijevoja, gdje je situacija slična. Dok mi oprezno napredujemo, pored nas ležerno, u veselom razgovoru, poput para

duhova, prolazi mladi par, uopće se ne obazirući na led i strminu, dok se između njih klata nekoliko metara užeta (nisam baš shvatio čemu im služi). Vidim da je mojim partnerima krivo što nama treba desetak minuta za detalj koji mladi Austrijanci prođuše za minutu! Sliježem ramenima i nastavljam kopati u ledu te užetom osiguravati naš silazak niz padinu do ledenjaka, poštujući obećanje dano ženi – da ću se živ vratiti sa svake ture!

Napokon, evo nas na ledenjaku Taschachferneru! Pred nama je klasičan jednosatni ledenjački uspon, a jedina su poteškoća na njemu rijetke, ali dosta široke (i duboke) pukotine, koje prelazimo po vlastitom nahođenju jer puta nema, a rastopljeni tragovi jučerašnjih uspona vode na sve strane. Na pola najšire pukotine noga mi odjednom propada u snijeg do kraja (originalni se izraz rimuje s ovim, ali ga ne smijem upotrijebiti), ali dečki natežu užu i ja se oprezno izvlačim, zavirivši nakratko u bezdani otvor koji sam napravio.

Glavni vrh djeluje kao da je na dohvat ruke, ali nam najprije razmekšan snijeg, a zatim izlomljen i zaledeni krš vršnoga grebena oduzimaju mnogo vremena. Kraj velikog smo že-

TVRKO PERVAN

Kamenčina kojoj se nitko ne bi želio naći na putu

ljeznoga križa na vrhu Wildspitzea tek nakon više od četiri sata hoda od doma.

Oduševljeno razgledavamo panoramu s vrha visokog 3772 metra: više od trideset tritisućnjaka iznad Ötztala i bezbrojni drugi vrhovi i doline strmih strana svuda su oko nas. Posebnu pozornost privlači bijela glava Weisskugela, odnosno Palla Bianca, kako Talijani nazivaju ovaj markantni vrhunac. Bilježim ga za jedan od sljedećih uspona, ali mi pozornost iznenada privlači drama na zapadnom rebro glavnoga vrha gdje onaj, prije spomenuti mladi austrijski par, pokušava u silasku svladati desetak metara visoku snježnu okomicu iako su i dalje međusobno navezani na tri metra užeta! Njihova borba traje predugo, a moju zabrinutost i razmišljanje da im krenemo upomoć ili da zovemo austrijski GSS pobijaju neuzbuđeni, gotovo ravnodušni pogledi domaćih alpinista koji su se u međuvremenu pojavili na vrhu i

zajedno s nama pratili zbivanja nekoliko stotina metara ispod nas. Nakon gotovo sat vremena mladi se par spušta na ledenjak i dugo, dugo grli. Odahnuli smo i nastavili uživati u prekrasnom okolišu, ali zbog ove predstave potpuno smo izgubili volju za jelom.

Slijedi spust istim putom niz greben, pa niz ledenjak Taschachferner. U nastojanju da izbjegnemo silazak sada već razmekšanim jezičkom ledenjaka Mitterkarfernera, slijedeći domaće planinare, trideset metara zapadno od prijevoja Mitterkarjocha otkrivamo improviziranu »ferratu« visoku dvadesetak metara. Na njoj je labavo rastegnuto staro penjačko uže i postavljeno desetak neobičnih velikih spiralnih željeznih klinova. Ferratom se spuštamo do ledenjaka i onda tumarajući među kamenjem fantastičnih boja i uzoraka, ledenjačkim potocima i usamljenim komadima leda nastavljamo do Breslauer Hütte.

Na vrhu – nad oblacima

Umor i zadovoljstvo

Umorni smo, zadovoljni ostvarenim i oslobođeni svih želja, osim one za hladnim pivom, koju odmah ispunjavamo. Prava budistička nirvana. Svi se natječu kako da nam još više uljepšaju dan: pred domom je fešta, vlasnik i glavni kuhar sviraju i jodlaju, sunce je napokon rastjeralo sve oblake što su nam posljednjih dana izazivali zabrinutost pa ugodno grije u zavjetrini doma, a sve su, čini se, tirolske ljepotice došle baš danas pred Breslauer Hütte. Napokon nam se nikamo ne žuri, žrtvujemo preostale eure za toplo tuširanje i još topliji obrok, kojim nam je naš novostečeni prijatelj Danijel prepunio tanjure. Prilaze nam domaćini, čestitaju na osvojenom vrhu i objašnjavaju nam da su Hrvati ovdje jako rijetki gosti (čemu se čudimo, jer je do Zagreba samo 7 sati vožnje). No, ništa više nije važno, sada smo tu i dobro nam je, zaslužili smo ovaj trenutak, uživamo u njemu.

TVRTO PERVAN

Kod križa na vrhu Wildspitzea

Posljednji je dan ture pa ćemo si priuštiti i malo turizma – idemo u Salzburg. Nažalost, prethodnu je noć u nevremenu, koje smo prespavali, cijelo područje ostalo bez struje pa žičara ne radi – pred nama su dakle dodatna dva sata hoda. Da sve bude kako ne treba, na autocesti je prometna nezgoda i provodimo u mirujućoj koloni još dva sata. Toliko ćemo manje lutati po Mozartovom rodnom gradu, ali nam ni to ne kvari raspoloženje. Stižemo u prelijepi stari grad, svatko izvlači odnekud još nekoliko eura, dostatnih za kavu na glavnom trgu i nekoliko Mozart-kugli, kakve poslije, potpuno jednake, ali po znatno nižoj cijeni, nalazim u slavonskobrodskom Kauflandu!

U kasno poslijepodne, teška srca napuštamo Salzburg i prepuni dojmova s ove prekrasne ture upućujemo se autocestom k jugoistoku i Lijepoj Našoj.

»Ekstremisti« na Blagajskoj stijeni

Hrvoje Jenei, Zagreb

Desetak kilometara jugozapadno od Mostara nalazi se mjesto Blagaj s jednim od najvećih kraških vrela u Europi, izvorom rijeke Bune, koja se nakon samo 8 km toka ulijeva u Neretvu. Iznad samog vrela diže se imponantna Blagajska stijena, u središnjem dijelu visoka 180 metara. Stijena je trapeznog oblika, sa središnjim dijelom koji je do polovice stalno prevjesan. U središnjem je dijelu vrlo kompaktne građe i monolitna, mjestimično s plitkim udubljenjima veličine šake i većima. U njima bi eventualni penjači najvjerojatnije

napipali samo ptičji izmet, jer se ptice tamo gnijezde u velikom broju. Oblik i boja stijene, koja na tom dijelu odudara od ostaloga dijela, sugeriraju da je posrijedi velik odlom.

Prema rubovima »trapeza« nagib prelazi u vertikalu, a na samim je rubovima čak i položitiiji od 90°. U tim dijelovima prevladavaju pukotine, ploče, police i ostali oblici, koji u kombinaciji s kvalitetnom stijenom pružaju prepoznatljiv ugođaj penjanja, sličan onome u velebitskim stijenama. U položitim dijelovima i žljebovima ima prilično grmlja i raslinja, što

Izvor rijeke Bune pod Blagajskom stijenom

Prema legendi koja se prenosi s generacije na generaciju, špilja u podnožju Blagajske stijene spaja izvor Bune sa starom utvrdom Šćepan gradom. Šćepan grad narodno je ime za stari grad Blagaj, a poteklo je od hercega Stjepana koji je u njemu stolovao

ubrzuva postavljanje međuosiguranja, ali zato mjestimice može omesti napredovanje.

Po pričama mještana, jedini poznati ozbiljniji pokušaj uspona u središnjem dijelu stijene zbio se početkom 80-ih godina prošlog stoljeća, a izveli su ga najvjerojatnije zenički alpinisti. Tom prilikom nisu ispenjali središnji prevjes već su došli samo do velikog otvora u stijeni s lijeve strane prevjesa. Penjači su tako djelomice ispunili plan, jer je jedan od motiva bio da se istraži taj otvor za koji se pretpostavljalo da je ulaz u špiljski sustav. Po lokalnoj legendi, špilja spaja izvor Bune u podnožju stijene sa starom utvrdom Šćepan gradom na grebenu koji se nadovezuje na vrh Blagajske stijene.

Blagajska stijena nije jedina penjačka atrakcija u tome kraju. Nedaleko od izvora nalazi se manje uočljiv, ali također zanimljiv klanac, s nešto nižim stijenama. Tamo se početkom 50-ih godina prošloga stoljeća zaputio mladi francuski alpinist s namjerom da istraži penjačke potencijale klanca. Poslije tri dana mještani su ga našli mrtvog u podnožju stijena.

Spomenuti Šćepan grad narodno je ime za stari grad Blagaj, a poteklo je od hercega Stjepana koji je u njemu stolovao. Ruševine koje se i danas dobro vide iz doline ostaci su nekad moćne i strateški važne obrambene utvrde iz 14. stoljeća. Bilo je to sjedište bogate vlastelinske porodice Hranić Kosača. Unatoč dobroj utvrđenosti i odličnom strateškom položaju, na uzvisini s dobrim pogledom na dolinu, pao je 1465. pod turskom najezdom zbog masovnoga povlačenja stanovništva prema dubrovačkom području. Zbog gubitka obrambene važnosti napušten je i postupno propada.

Na izvoru Bune članovi veslačkoga kluba »Blagaj« u malim gumenim čamcima na vesla vode posjetitelje na desetominutnu vožnju u grotlo samog izvora. Od njih smo saznali da je taj izvor jedan od najzanimljivijih speleoroničkih objekata u Europi. Posljednjih godina

HRVOJE JENEI

Blagajska stijena visoka je oko 180 metara

ekipa francuskih speleologa ronilaca provodi sedam dana godišnje u detaljnom istraživanju i kartiranju sustava potopljenih kanala. Do sada istražen sustav proteže se 385 metara u duljinu i 68 metara u dubinu. Ipak, još nije pronađen izlaz niti veza sa zaledem kojom bi se objasnilo porijeklo tako velike količine vode.

A sad o tome kako je nama bilo....

Potegnemo mi tamo jedno popodne iz Čapljine, gdje smo proveli tjedan dana u kolovozu prošle godine, da malo pogledamo »kaj ima i kaj bi se moglo«. Dođemo, parkiramo se i odemo preko mosta na drugu stranu rijeke odakle se stijena bolje vidi. Stojimo tamo, gledamo desni rubni greben stijene dalekozorom i planiramo smjer, štandove i slično. Kako

je to potrajalo neko vrijeme, najedanput nas netko zove s obližnje terase:

N. (Nećko): »Alo, momci, šta vas zanima?«

Mi: »Pa evo, malo gledamo stijenu...«

N.: »Oćete se pet?«

Mi: (Hrvoje zbunjen, Krešo odgovara) »Ja, pe'ćemo se...«

N.: »...ma ćete se pet il' ćete silazit?«

Mi: »Pet ćemo se, pet.«

N.: (silazi s terase i dolazi k nama) »A će bi se vi peli, jadni ne bili? Jel' tamo iznad vode?«

Mi: »Ma ne, sad bi za početak tu desno da malo usnimimo situaciju...«

N.: »Aaaa-ja, to moš, bola', bes problema! Ja mislijo da bi vi tamo u sredini će je crveno. Zna' šta ti je tu fol? Saću ti ja reć... to ti je, bola', kontranagib, kontaš? Da je to vako pravo (pokazuje rukom okomicu), bola', to bi s'aki bes problema peo, al ovako, jok.«

I tako smo nastavili priču sa simpatičnim Nećkom i njegovim ocem koji nam se pridružio malo poslije. Od njih smo čuli priče o alpinističkom pokušaju iz 80-ih i o nesretnom Francuzu, kojeg je, s ostalim mještanima, tražio i Nećkov otac. Nakon sat vremena ugodna druženja »zapalili« smo nazad u Čapljinu s odlukom da se sutra ujutro vraćamo sa svom opremom.

Vratili smo se iduće jutro oko 8 sati i uz kavicu pričekali da se istrese toga ljeta redoviti jutarnji pljusak i da se stijena barem malo posuši.

Delfinov smjer (za Stanku)

Stijeni se pristupa po šljunkovitoj stazici iza restorana na suprotnoj strani rijeke, od parkirališta. Sa stazice se skreće na sipar, tamo gdje je zidić koji ga podupire malo srušen, pa je uspon najlakši. Siparom dalje, držeći se desno i ravnajući se prema stijeni. Taj je komad vrlo nezgodan zbog strmog sipara i grmlja. Mora se stalno biti na siparu, koji tvori prirodne prolaze kroz grmlje. Ulaz u smjer označen je čovuljkom u podnožju stijene i prilično je tijesan za dvojicu, pogotovo za pripremu opreme i presvlačenje. Ipak smo odustali od desnoga grebena i odabrali smjer lijevo od samoga grebena, tj. uz

desni rub stijene, jer nam se greben činio previše razvedenim i nezanimljivim.

Prva je dužina dugačka samo 30 m. U prvom dijelu prolazi po laganim pločama i žljebovima (III) te postupno prelazi u strmije žljebove (IV). Odmah nakon toga dolazi ključni detalj (A1) smjera, nezgodna kosa glatka ploča koja visi ulijevo, a zdesna joj je glatki trbuh. Tu je Krešo stao i na nekakvom jadnom drvcu napravio »nazovi-štant«, u nadi da ću ja, kao lakša polovica naveza, uspjeti nekako proći.

Dakle, odmah na početku druge dužine nalazi se opisani detalj (A1) i ulaz je u nj prilično nezgodan. Odmah mi je bilo jasno da neću ni pokušavati proći slobodno jer na dohvat nije bilo mjesta za međuosiguranje (razlog zbog kojeg je Krešo radio štand na tom drvcu), a samo štand sigurno ne bi izdržao pad faktora 2. Čak je i obilaženje Kreše na štandu bilo nezgodno, a sam ulaz u detalj svodio se na jednu dobro postavljenu nogu i drugu koja se oslanja samo na trenje, dok rukama samo grlim ploču i trbuh. Kad sam se uspravio na noge, Krešo mi je pritiskao onu slabiju nogu na stijenu, da ne prokliže, dok sam ja lijevom rukom zabijao dugačak profilni klin u pukotinu između ploče i trbuha. Tek kad sam ga zabio i stao u ubačeni stremen, mogli smo malo odahnuti, jer je klin izgledao prilično sigurno, barem pod mojom težinom. Do kraja detalja slijedio je još jedan klin sa stremenom, nakon čega sam izašao na lakši (IV) teren. Do idućega štanda, na odličnoj polici u hladu pravoga drveta, napravio sam još 30 metara.

Treću dužinu (IV+) od 20 m vodio je Krešo, a išao je samo do velike zaravni na grebenu. Tamo je složio štand da smanji trenje jer je smjer dalje skretao ulijevo, u izrazit žlijeb.

Jedini poznati ozbiljniji pokušaj uspona u središnjem dijelu stijene zbio se početkom 80-ih godina prošlog stoljeća, a izveli su ga najvjerojatnije zenički alpinisti

Prvih 20 metara četvrte dužine ide po razvedenom žlijebu (IV-V) s dovoljno grmlja za međuosiguranje. Stijena je u njemu prilično klimava pa sam si prilikom postavljanja prvog međuosiguranja, na nekih 7–8 m, izvalio glonđu veličine dvogodišnjeg djeteta ravno u krilo. Jedva sam je istresao a da mi ne padne na nogu, uže ili na Krešu. Završnih 20 m ide po razvedenim pločama do povećice police na kojoj su se sunčali poskoci. To je ujedno i kraj smjera, jer je preostalih 40-ak metara do vrha rastegnuto preko otprilike 200 metara jako razlomljenoga grebena, što prekida kontinuitet penjanja.

Spust smo izveli ugodnim absajlom 4×30 m, koristeći se pouzdanim grmljem kao sidrištima. Vjerojatno bi se dužine ubuduće mogle bolje podijeliti tako da ih bude samo tri, ali da budu malo dulje.

Povratak

Na povratku iz smjera spuštamo se po siparu prema rijeci. Pri silasku sa sipara na stazicu kojom smo došli, vidimo izdaleka dvojicu kršnih momaka iz spomenutoga veslačkoga kluba »Blagaj«. Stoje poprijeko na stazici, ruku prekrizanih na prsima, i čekaju nas. »Baš super!« – pomislim. Sad će nas još na kraju i lokalci

zafrkavati zato kaj smo se »peli« bez pitanja. Još da smo u kakvom nacionalnom parku čovjek bi i razumio, ali ovdje...?

Lijepo ih pozdravimo i krenemo pored njih, kad se odjednom njihova smrknuta lica razvuku u srdačan južnjački osmijeh.

N. (Nečko 2.): »Zdravo momci! Jeste li vi ona dvojica što su se peli tamo gore?«

Mi: »Paaa, ooovaaaj, jesmo, da. Zašto?«

N.: »Pa ništa. Tako eto, vid'li vas de se spuštate pa vas došli malo pozdravit i tako.«

Odmah nam je bilo lakše! Dečki su super! Zapričali se mi s njima o njihovim planovima za razvoj turističko-pustolovne ponude Blagaja i o tome kako je to njima sve zanimljivo (alpinizam i penjanje), ali ne znaju baš dovoljno pa se toga još nisu latili. Za sada su uspjeli pokrenuti samo obilazak vrela čamcem, a uskoro planiraju trasirati i nekoliko biciklističkih tura. Za kraj su nas pozvali na kratku vožnju čamcem u vrelo da nam ga malo pokažu i ispričaju o njemu. Jedan od mladića pružio nam je ispred čamca prsluke za spašavanje i kacige obvezne za sve posjetitelje koji idu na vožnju čamcem. Vidjevši to, Nečko ga zaustavi i dobaci: »Pusti to bola! Šta će to njima! Pa to su ekstremisti!«

Lastavice

Miljenko Vargek i Hrvoje Zrnčić, Zagreb

Svatko ima pravo slobodno izražavati svoje emocije (ne uznemirujući druge). Pa evo kako to rade planinari na izletima koje je organiziralo HPD Kapela u 2006. godini!

Veliki Rajinac

Šatorina

Sv. Vid

Dinara

Raduša

Crikvena

Bjelolasica

Triglav

Kremen

Čučavac

Pet dana, stotinu kilometara Biokova

Uzdužna tura Biokovom od Dubaca do Ploča

Ivan Rakić*, Makarska

Zamisao da prođemo uzduž cijeloga Biokova, od prijevoja Dubci do Ploča, rasla je u nama trojici članova SAK »Ekstrem« duže vrijeme, ali su se naša razmišljanja o tom pustolovnom izazovu spojila tek potkraj 2006. godine. Svatko je imao neki svoj plan, ali čim smo ukrstili ideje i želje, sve je ostalo teklo veoma brzo. Samo je dvadeset četiri sata trebalo za konačni dogovor i polazak.

5. siječnja – kišni i magloviti uspon

Ishodište puta bilo nam je područje Žavnjak kod Gornjih Brele. Krećemo iza kišne i snježne noći i sve je oko nas zatvoreno maglom. Kamenje je mokro i sklisko pa je potrebno mnogo pažnje, a teški ruksaci već nas nakon pola sata vuku nazad.

Željko uspostavlja dobar tempo i brzo stižemo do šumarske kućice na Bukovcu, na čijim nas vratima dočekuje Frano Šošić. On je ovamo došao nešto prije nas jer dočekuje veću grupu planinara.

Pred nama je dugotrajan uspon grebenom do Šćirevca. Sve se strmije penjemo a novi snijeg je sve dublji, tako da treba dobro paziti na škrape da noga ne propadne u kakvu rupu. Nadomak vrhu, ispod Šćirevca, gusta magla traži od nas punu koncentraciju. Tu je teren prilično širok i u takvim uvjetima snalaženje nije nimalo jednostavno.

Budući da dobro poznajemo Biokovo, mnogi su nam orijentiri već otprilike poznati i dosta brzo izbijamo na greben koji vodi prema Svetom Iliji. Oštar sjeverni vjetar koji ubada i traži i najmanju rupicu prisiljava nas da iz

Kratak predah na usponu prema Šćirovcu

* Članovi SAK-a »Ekstrem« iz Makarske Željko Bockovac, Velimir Juras i Ivan Rakić alpskim stilom prošli su početkom ove zime put duž cijeloga Biokova u pet dana. Tu vrlo zahtjevnu ali vrlo atraktivnu turu predstavljamo zabilješkama iz planinarskog dnevnika Ivana Rakića. Za obilazak cijelog puta potrebno je veliko iskustvo, planinarska vještina i vrhunska fizička spremnost, a SAK »Ekstrem« iz Makarske planinarima koji bi željeli upoznati Biokovo na taj način, spreman je pružiti potrebne informacije.

Na Braču je sunce već zašlo...
za koji trenutak će i na Biokovu

Biokovo je planina koja već samom svojom pojavom izaziva poštovanje. Iako se nalazi »korijenom u moru«, nudi doživljaje kao kakvo visokogorje, pogotovo zimi

ruksaka izvučemo kape, rukavice i gore-tex jakne. Kratko ali ugodno gostoprimstvo pruža nam kapela Svetog Ilije na vrhu gdje Velimir dijeli svakome po komad čokolade. Bocko nastavlja dalje prtiti snijeg, ali kako hladnoća i vjetar sve više pojačavaju i snijeg je sve zaledeniji, a dan sve više brže odmiče, skraćujemo put silaskom do lugarnice »Osičine« kako bismo prvu noć proveli u čvrstom objektu.

6. siječnja – vedar i miran dan

Iduće jutro svanuo je vedar i miran dan, i sva trojica smo znali da moramo taj dan potegnuti. Otad je naš jutarnji pokret bio nešto prije 8 sati, a završavao negdje iza 16 sati poslijepodne.

Nakon što smo izašli iznad Osičina, upućujemo se, držeći visinu, padinama Kuranika na greben koji će nas voditi, zaobilazeći Motiku, ravno prema Lokvi. Gazimo bez odmora i tek 15-ak minuta zastajemo kod planinarske kuće na Lokvi kako bismo se okrijepili. Nastavljamo dalje prema Vošcu i tu izbijamo na biokovsku cestu kojom silazimo prema Lađeni i Ravnoj Vlaškoj.

Na pola puta između Svetog Ilije i Vošca

Sunce je još iznad mora kad skrećemo na Stazu, bijeli put koji vodi na Saranač. Taj makadam koji je još uvijek dobro sačuvan vodi nas prema selu Šošićima. No, čim smo se odvojili od Staze, nailazimo na lijepu zaravan gdje ćemo

zanoćiti. Prijatelji podižu šator, a ja skupljam drva i već nakon pola sata imamo visok plamen, zategnuti šator i juhu koja vrije. Čim smo pojeli jednu, pristavljamo vodu za drugu, i sva trojica pripremamo prutiće za pečenicu i pancetu.

Siti sjedimo oko vatre i za prvo vrijeme šutimo, uživamo, osluškujemo. Već nam se polako pod kožu uvlači duh planine, načinje nas i svim čulima osjećamo ljepotu zimske večeri u planini. Inspiraciji nema kraja, pa se recitiraju stihovi Ujevića, Preradovića pa čak odigravaju scene iz »Kiklopa« Ranka Marinkovića. Umjesto da nas je taj dan iscrpio, čini se da planina daje dodatni impuls.

7. siječnja – vidik snova sa Sutvida

Noć je za Velimira i mene bila prilično hladna, dok je Bocku u njegovoj vreći bilo vruće, a i spavao je kao beba. Ujutro ustajem prvi i od ostataka drva ponovno palim vatru i doručujemo uz taj božanstveni plamen koji ne samo da grije u prohladno jutro nego i vraća energiju i nadahnjuje za novi dan.

Spuštamo se prema selu nadajući se da bismo tamo mogli dobiti komad kruha za slučaj da zatreba, kao nekakvu rezervu, više od brige

da će nam nedostajati, nego iz stvarne potrebe. Prvi čovjek kojeg susrećemo u selu je Iko Jujnović, koji nam daje i kruh i vino.

Nastavljamo dalje prema selu Brikvi odakle vodi put na Sutvid, markantan i vrlo lijep vrh iznad Brikve odnosno iznad Igrana. Dolazeći pod vrh ostavljamo markirani put koji vodi zaobilazno i upućujemo se prema vrhu prateći neki slabo prohodni put. Stižemo gore na nešto bolje utabani put za koji vjerujemo da nas vodi prema vrhu, međutim, on ga zaobilazi. Ne preostaje nam drugo nego tražeći najbolji prolaz probiti se kroz gusto svezani grab do vrha.

Vrh Sutvida nas potpuno očarava raskošnim vidicima. Među vrhove Biokova koji imaju najveličanstvenije vidike, uz Svetog Juru, Svetog Iliju iznad Basta, Svetog Iliju nad Baćinom i Kimet treba svakako ubrojiti i Sutvid.

Spuštamo se dalje prema Prosiku s kojeg markacija dalje vodi silazno prema Živogošću, ali mi nastavljamo grebenom. Greben je čist i lijep (to je strmo uzdižući vijenac planine nad obalom). Brzo napredujemo, no ipak ocjenjujemo da do Drveničkih stina taj dan nećemo stići. Spušta se već mrak i zaustavljamo se na jednom niskom prijevoju. Ritual je isti kao i prethodne

Istaknuti vrh Svetoga Jure glavni je orijentir na cijelom putu

večeri – i šator i vatra i juha istovremeno su gotovi. Ostalo je pancete i luka i vrlo brzo zaboravljamo na glad. Potrošili smo vodu i tek je Bocko ostavio malo vode za jutarnju kavu, ali zato je tu vino koje smo jutros kupili u Šošićima. Dan završavamo neobičnim pričama, sjedeći u krugu oko vatre, sretni što je već dobar komad puta za nama.

8. siječnja – od Sokolića do Rilića

Nastavljamo dalje grebenom. Teren je sve teže prohodan i napredujemo preskačući s jedne skliske kamene gromade na drugu, zaobilazeći prepreke i provlačeći se kroz gustiš, pa sve to bezbroj puta. Izlazimo na vrh Sokolić i spuštamo se napokon prema Drveničkim stinama. Odatle put vodi prema selima Višnjici i Kokorićima na samome rubu planine, no mi ostavljamo markacije i završimo se u gustu i zaraslu udolinu, prateći smjer prema Riliću. Nakon gotovo dva sata hoda primjećujemo da put kojim se krećemo zavija unatrag pa ga napuštamo i uspinjemo se na greben koji prati naš smjer. Na jednom mjestu nailazimo na dobar put koji prelazi preko grebena. Spuštamo se njime u udolinu, nadajući se da ćemo u njoj pronaći markacije iz sela Višnjice.

Pružamo korak i nastojimo pronaći vodu jer smo na nuli. Jedini napici kroz cijelo jutro bila je voda iz kamenica na koje smo naišli dok

smo se provlačili preko grebena. Nismo se previše premišljali hoćemo li je piti ili ne – žed je bila jača.

Nakon sat hoda stazom oznaka nas vodi do pravog jezera u kamenu. Utapamo se skoro u njemu, punimo zalihe i užurbano nastavljamo dalje. Htjeli bismo do noći nadoknaditi jutrošnje vrludanje.

Prolazimo Rilić i negdje na pola puta prema Podačkom polju, s prvim sumrakom postavljamo novi logor. Već smo uigrani, sve teče brzo i jednostavno. Okružuje nas nekakva

Zaslужeni odmor

izmaglica i te večeri naša vatra je topla i svijetla oaza u sveokružujućem miru i tišini. I mi smo u krugu oko vatre nekako postali važniji, planina nas je uzdigla. Koliko smo se u toj pustari mi posvetili njoj, toliko je – čini se – i ona postala bliska nama. Lijepo je to osjetiti u sebi.

9. siječnja – planina nas je nagradila

Osjećamo da je došao zadnji dan našega puta i da nema više mnogo do cilja. Ipak, ne prolazi ni taj dan bez zamki i nevolja. Nakon silaska na Podračko polje utvrđujemo da je markacija gotovo nestala i da je sve zaraslo. Pokušavamo proniknuti logiku kojom bi netko markirao put po tom terenu i na taj način uspijevamo pronaći jedva vidljive markacije.

Sve se popravlja kod kapelice Gospe od Andela na briškim stijenama. Slijedi novo ubrzanje i spuštanje prema selu Grnčeniku, a odatle uspon prema Svetom Paškalu iznad Gradca. Zaobilazimo sam vrh i žurimo prema Svetom Iliji. Na samom križanju kuhamo zadnju kavu i

okrepljujemo se zadnjim čokoladicama. Vidik sa Svetog Ilije ponovno nas očarava i prepustamo svim čulima da uživaju u ljepoti trenutka.

Jedini nemir u nama stvara pitanje postoji li kakav put prema Baćini ili ćemo se morati probijati bespućem po grebenu. Bocko prvi uočava markaciju koja vodi onim grebenom koji smo već zacrtali za silazak. Taj put zahtijeva mnogo pažnje jer vodi terenom s brojnim ostrim, dubokim i nestabilnim zasječnim kamenim gromadama. Tek nakon četrdesetak minuta dohvaćamo pravu stazu i preostaje nam još samo da izbijemo na cestu, pred suvremena prometala i zaključimo da su zvukovi prirode, spokoj i smiraj planine iza nas. Stigli smo na cilj u rano poslijepodne.

Već ranije, Bocko je radi popularizacije Biokova, ali i zbog izazova, suradnje i druženja na ovakvim višednevnim turama predložio da se onima koji u zimskom razdoblju prođu ovu dionicu podari naziv »biokovski vuk«, no daka-ko, najveća je nagrada ono što svatko ponese u sebi.

Završetak puta – silazak sa Svetog Ilije iznad Gradca prema Baćinskim jezerima

Dinarske zabilješke

Nikola Gojević, Kijevo

Dinara, planina ljepotica dalmatinskoga krša, najviša je hrvatska planina. Srećom, svakim danom sve je više zainteresiranih za upoznavanje Dinare i njezinih zanimljivosti. Evo nekoliko planinarskih zanimljivosti iz njezine povijesti!

Izgradnja signalnog stupa – sinjala

Geodetski je stup na vrhu Dinare u sadašnjem obliku izgrađen 1961. godine, pa je, prema tome, lani proslavio svoj 45. rođendan. Na mjestu sadašnjega stupa prije je bila »kulina«, hrpa kamenja koju su podigli dinarski pastiri da bi označili najviši vrh Dinare.

Sadašnji je stup visok oko 150 cm, a izgrađen je od kamena, pijeska i cementa. Sagradila ga je ekipa radnika i geodetskih inženjera. Sav je građevinski materijal, osim kamena, a uključujući i vodu, na vrh Dinare dopremljen na magarcima.

Od žitelja kijevsčkoga kraja samo sam ja, tada trinaestogodišnji dinarski dječarac, imao privilegiju sudjelovati u izgradnji stupa na najvišem planinskom vrhu Hrvatske. Tada sam (1961. i 1962.), za vrijeme boravka ekipe na Sinjalu tijekom srpnja i kolovoza, bio njihov opskrbljivač, kako materijalom za izgradnju stupa, tako i namirnicama i potrepštinama za boravak u planini. Svakih dan-dva dopremao sam na magarcu, iz Donjih Torina ili sela Glavaša na vrh potrebite stvari i materijal.

Sjećajući se tih dana, danas mogu sa sigurnošću tvrditi da sam osoba s najviše uspona na Sinjal. Tih je uspona na vrh bilo više od 50. No,

Autor članka kraj stupa u čijem je podizanju sudjelovao

po broju uspona na Sinjal nisam sasvim usamljen. Prate me Glavašani Marko Gojević, braća Stipe i Joso Gojević i drugi, a s obzirom na to da su mlađi od mene, možda me i dostignu. To im od srca želim!

Ovom bih prigodom zamolio sve one koji imaju stare ili starije fotografije Sinjala, tj. najvišega vrha Dinare, da mi fotokopije ili originale tih slika pošalju na adresu: Nikola Gojević, F. Grabovca 26, Zagreb. Unaprijed zahvaljujem!

Najmlađi planinari s Dinare

Ono što me je kao dinarskoga veterana i zaljubljenika u Dinaru posebno razveselilo i

Geodetski je stup na vrhu Dinare u sadašnjem obliku izgrađen 1961. godine. Od svih žitelja kijevsčkoga kraja samo sam ja, tada trinaestogodišnji dječarac, imao privilegiju sudjelovati u izgradnji

razgalilo mi dušu, zbilo se 11. rujna 2005., prilikom 8. tradicionalnog uspona planinara na Sinjal. Toga je dana na najviši vrh Hrvatske stigao najmlađi hrvatski planinar, hrabri mali Patrik Prskalo iz Kastva (Rijeka), star tada

Patrik Prskalo – najmlađi planinar na najvišem vrhu

samo osam mjeseci. Istina, mali se Patrik »uspeo« na leđima tate Nikole i u pratnji mame Marlene i sedmogodišnje sestre Andreje. Za svoj je podvig dobio i priznanje HPD-a »Sinjal 1831«. Patrik je bio na Sinjalu i 2006., a njega i njegovu obitelj pozivam i na 10. jubilarni uspon, koji će se održati za Dan domovinske zahvalnosti 2007.

Kad smo kod mladih planinarskih nada i snaga, moram još spomenuti i Mateja Gojevića (sina Markovog), najmlađega člana HPD »Sinjal 1831«. No, to samo po sebi ne bi bilo toliko bitno koliko činjenica da se Matej sa svojih pet godina uključio u rad društva i da aktivno sudjeluje u obilježavanju i čišćenju planinarskih putova po Dinari. Danima je boravio na Donjim Torinama i sudjelovao u gradnji planinarskog skloništa »Martinova košara« i drugim poslovima. Jasno, i Matej je za svoje sudjelovanje dobio priznanje.

Kao dinarskog veterana i zaljubljenika u Dinaru posebno me raduje što na našim tradicionalnim usponima na Sinjal sudjeluje velik broj djece i mladeži svih uzrasta. Hvala im od srca. Oni su jamstvo da Dinara više nikada neće biti zapostavljena i zaboravljena.

Glavni odbor HPS-a

Skraćeni zapisnik sjednice održane 24. veljače 2007.

Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a

Nazočni: H. Kraljević (predsjednik HPS-a), V. Novak (dopredsjednik HPS-a), F. Novosel, A. Bakšić, D. Domišljanović, D. Butala, G. Gabrić, I. Hapač, B. Margitić, Đ. Petrović, R. Bronić (članovi Izvršnog odbora), V. Sor (član Izvršnog odbora i pročelnik Komisije za školovanje), I. Tišljar, M. Rihtarić, D. Luš, B. Meštrić, B. Krznarić, D. Lovreček, B. Šeparović, J. Kosović (pročelnici komisija za orijentaciju, priznanja, vodiče, promidžbu i izdavaštvo, gospodarstvo, suradnju s upravama zaštićenih planinskih područja, planinarsko skijanje, planinarske putove), M. Vučinić, V. Božić, Ž. Adamek, D. Berljak, A. Marović (zamjenici pročelnika ili opunomoćeni predstavnici komisija za alpinizam, speleologiju, kadrovsku, statutarnu i normativnu djelatnost; planinarske pohode, visokogorske uspone i daleka putovanja; športsko penjanje), B. Rajšel (HGSS), B. Buljan i F. Balić (PS Splitsko-dalmatinske županije), M. Fulir (PS Krapinsko-zagorske županije), B. Kušen (PS Varaždinske županije), T. Čanić (PS Ličko-senjske županije), M. Mesić (Slavonski planinarski savez), Ž. Gobec (Planinarski savez Zagreba) – ukupno 32 člana Glavnog odbora HPS-a.

Nakon otvaranja sjednice predsjednik HPS-a H. Kraljević zamolio je članove Glavnog odbora da se minutom šutnje prisjete i odaju počast planinarima koji od prošle sjednice više nisu s nama.

Predsjednik HPS-a predložio je u pozivu na sjednicu poslani dnevni red od 13 točaka, koji je jednoglasno prihvaćen. Isto je tako jednoglasno prihvaćen i prijedlog sastava verifikacijske komisije (M. Mesić, D. Butala i B. Rajšel), ovjervitelja zapisnika (H. Kraljević i I. Hapač) i zapisničara (D. Berljak).

1. Verifikacija članova Glavnog odbora prema članku 26. Statuta HPS-a. Verifikacijska komisija prema predanim evidencijskim listićima ustanovila je da su nazočna 32 od ukupno 39 članova Glavnog odbora, koji prema Statutu HPS-a čine predsjednik i dopredsjednik HPS-a, članovi Izvršnog odbora, pročelnici stručnih i organizacijskih komisija HPS-a i HGSS-a (ili njihovi opunomoćeni zamjenici) te predstavnici gradskih i županijskih planinarskih saveza. Osim toga, verifikacijska komisija izvjestila je kako je od zadnje sjednice Izvršnog odbora Planinarski savez Dubrovačko-neretvanske županije dostavio dokumentaciju za registraciju u HPS koja je u skladu Statuta HPS

te Izvršni odbor stoga predlaže da taj Savez sudjeluje u radu Glavnog odbora, a da ga Izvršni odbor na sljedećoj sjednici uvrsti u Registar članica HPS-a. Izvještaj i prijedlog Verifikacijske komisije jednoglasno je prihvaćen pa je ukupno u Glavnom odboru 40 članova. S urednim evidencijskim listićima na sjednici 24. veljače 2007. pristupila su, prema tome, 33 člana, te je za donošenje pravovaljanih odluka potrebno 17 glasova.

2. Donošenje Poslovnika o radu Glavnog odbora HPS-a. Poslovnik je bez rasprave prihvaćen jednoglasno.

3. Imenovanje pročelnika i zamjenika komisija HPS-a. Svi pročelnici i zamjenici (navedeni u zagradama) u stručnim i organizacijskim komisijama HPS-a imenovani su jednoglasno, i to: u Komisiju za priznanja: Milivoj Rihtarić (Mato Biličić), orijentaciju: Ivo Tišljar (Nikola Tot), vodiče: Darko Luš (Mladen Mužinić), gospodarstvo: Božidar Krznarić (Krešimir Bartaković), speleologiju: Dalibor Paar (Martina Borovec), planinarsko skijanje: Branko Šeparović (Mario Rodeš), povijest planinarstva: Borislav Aleraj; zaštitu prirode: Slavko Ferina (Miljenko Habrle), alpinizam: Branimir Rajšel (Marko Vučinić), športsko penjanje: Marko

Rožman (Anamarija Marović u funkciji povjerenice do Sabora komisije 10. ožujka 2007.), planinarske putove: Jasna Kosović (Tomislav Pavlin), školovanje: Vladimir Sor (Darko Domišljanović), promidžbu i izdavaštvo: Branko Meštrić (Alan Čaplar), statutarnu, normativnu i kadrovsku: Goran Škugor (Žarko Adamek), za suradnju s upravama zaštićenih planinskih područja: Dražen Lovreček (Miro Mesić) i za planinarske pohode, visokogorske uspone i daleka putovanja: Željko Žarak (Tomislav Marković).

4. Izvještaj o radu Hrvatskog planinarskog saveza u 2006. g. Nakon kraćeg osvrta glavnog tajnika HPS-a D. Berljaka o radu Saveza i F. Novosela o radu Izvršnog odbora u 2006., a čiji je detaljan izvještaj objavljen u »Hrvatskom planinaru« br. 1/2007., izvještaj je jednoglasno prihvaćen.

5. Izvještaj o radu komisija HPS-a u 2006. g. Izvještaji o radu stručnih i organizacijskih komisija HPS-a primljeni su u Uredu HPS-a i u sažetom obliku objavljeni u HP 1/2007. Pročelnici su prema potrebi mogli usmeno nadopuniti izvještaje na sjednici ili odgovoriti na postavljena pitanja o radu u svojim komisijama. B. Meštrić, pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo, upoznao je članove Glavnog odbora o novoj web stranici HPS-a koja je otvorena prošle godine, a danas već ima preko 90 suradnika. Pozvao je društva i komisije koje to još nisu učinile da se uključe u samostalno uređivanje stranica, jer to omogućuje njen wiki sustav. Najavio je i obilježavanje 100. godišta »Hrvatskog planinara«, kao i digitalizaciju svih objavljenih materijala u tih 100 godina u našem časopisu, koja će se započeti ove, a završiti sljedeće godine. M. Rihtarić, pročelnik Komisije za priznanja, pozvao je sva ona društva (a ima ih preko 50% od ukupnog broja članica HPS-a) koja rijetko ili nikada ne traže priznanja za svoje članove. Izvještaji stručnih i organizacijskih komisija HPS-a za 2006. godinu prihvaćeni su jednoglasno.

6. Izvještaji o radu gradskih i županijskih planinarskih saveza. Izvještaje o radu u pisanom obliku dostavili su PS Krapinsko-zagorske županije, PS Zagreba i PS Ličko-senjske županije. Njihovi predstavnici dali su i usmeno kraći prikaz tih izvještaja, a to su učinili i predstav-

nici ostalih saveza nazočni na sjednici Glavnog odbora.

7. Zaključni račun HPS-a za 2006. godinu.

Glavni tajnik HPS-a objasnio je stavke zaključnog računa HPS-a u 2006. godini. Ukupni prihod iznosio je 1.516.481,50 kn, a ostvaren je od prodaje markica sa 459.446,00 kn i ostalih prihoda u iznosu od 1.057.035,50 kn (70% ukupnog prihoda) od prodaje planinarske literature, pretplata za »Hrvatski planinar«, najamnina i oglasa te vlastite djelatnosti. Ukupni rashod bio je 1.214.642,17 kn pa pozitivni saldo iznosi 301.839,33 kn, koji će biti uobičajena pričuva za djelatnost u prvom tromjesečju kada su i najmanji prihodi. Prihodi u 2006. g. bili su 10% veći od onih u 2005. g., čime je zadržano izuzetno povoljno kretanje zadnjih nekoliko godina u kojima se prihodi ravnomjerno povećavaju sa stopom od 10% godišnje. Rashodi su bili 20% manji od planiranih. Razlog su, osim urednog poslovanja s najmanjim mogućim troškovima, razne uštede i odgoda pojedinih akcija, točnije akumulacija potrebnih sredstava za izgradnju i obnovu planinarskih objekata koji će se ostvariti ove i sljedeće godine. Isto tako, neka planirana sredstva za nakladništvo utrošit će se u 2007., jer za pojedina izdanja iz opravdanih razloga nisu na vrijeme predani svi materijali za grafičku pripremu. Zatraženo financiranje programa i akcija komisija u 2006. u potpunosti je ostvareno. Svi ostali troškovi i primljeni računi na vrijeme su plaćeni i prema nijednom dobavljaču ne postoje dužnički odnosi HPS-a iz 2006. godine. Izvještaj i zaključni račun prihvaćeni su jednoglasno.

8. Izvještaj Nadzornog odbora HPS-a za 2006. g. u pisanom je obliku bio priložen materijalima uz poziv na sjednicu Glavnog odbora. Na svojoj sjednici održanoj 8. veljače 2007. NO HPS-a obavio je uvid u ostvarenje programa HPS-a, zakonitost i primjenu općih i organizacijskih akata i zaključaka Skupštine, Glavnog odbora, Izvršnog odbora i komisija HPS-a, materijalnog i financijskog poslovanja HPS-a te rada stručne službe HPS-a te ocijenio da je sve navedeno obavljeno vrlo uspješno, u skladu sa zakonom, Statutom HPS-a i odlukama tijela HPS-a. Izvještaj NO prihvaćen je jednoglasno. V. Novak, dopredsjednik HPS-a, istaknuo je da

se nakon svih izvještaja o radu HPS-a i NO koji su podneseni na ovoj sjednici, nameće zaključak kako sva tijela, dužnosnici i zaposlenici HPS-a vrlo kvalitetno, odgovorno i na vrijeme obavljaju svoj posao i da takav rad zaslužuje najviše ocjene Glavnog odbora.

9. Proračun za 2007. g. – ukupno HPS i posebno za Komisije HPS-a. Predložen je proračun usklađenih prihoda i rashoda od 2.147.074,00 kn, što je čak za 43% više od onog u 2006. godini. Od prodaje članskih markica planira se 22% ukupnog prihoda. Većinu prihoda (preko milijun i pol kuna ili 78% u 2007. g.) osigurat će se iz drugih izvora financiranja. Sredstvima od članskih markica plaća se polica osiguranja za sve članove i financira djelatnost stručnih komisija HPS-a. U njihovim sadržajima sudjeluje prosječno oko 3000 naših članova i u 2007. planira se oko 150 akcija. Te će se djelatnosti u ovoj godini morati financirati, osim od prodaje markica, i iz ostalih izvora jer je za predviđene akcije potrebno osigurati rekordna sredstva u ukupnom iznosu od 534.500,00 kn. Glavne stavke šesnaest komisija su sljedeće: Planinarski putovi: tri tečaja za markaciste, školovanje instruktora, izrada metalnih žigova za vrhove HPO-a i VPP-a, materijal za rad, sastanci i interventne akcije na terenu (20.000 kn); Gospodarstvo: projekti Šugarska duliba, Zavižan, Skorpovac, kuća na Snježniku, ostali prioriteti na terenu, 100.000 kn vrijedan natječaj za obnovu planinarskih objekata, daljnja izrada arhiva imovinsko-pravnih odnosa za sve planinarske objekte u HPS-u (ukupno 260.000 kn); Promidžba i izdavaštvo: digitalizacija »Hrvatskog planinara«, knjige »Lukina jama«, priručnik za markaciste »Planinarski putovi«, plakati, letci i druga manja izdanja, uređivanje web stranice, kalendar za 2008. (117.000 kn); Speleologija: seminari, istraživački logori i ekspedicije u zemlji i inozemstvu (15.000 kn); Vodiči: zimski i ljetni tečaj, tečaj za vodiče društvenih izleta, visokogorska vježba, oprema (15.000 kn); Orijentacija: sufinanciranje trka za kup i prvenstvo Hrvatske (12.000 kn); Zaštita prirode: tradicionalne akcije tijekom godine (7.000 kn); Priznanja: sastanci komisije i sređivanje arhive, nabava plaketa, diploma i značaka (15.000 kn); Školovanje: tisak diploma za plani-

narske i stručne škole, tisak jedinstvenog Programa školovanja u HPS-u (7.000 kn); Alpinizam: skup penjača u ledu u Francuskoj, nastupi reprezentacije u Svjetskom kupu lednog penjanja i za prvenstvo Hrvatske, ispiti za naslov »alpinist«, instruktorski seminar i ispiti, BMC skup u Škotskoj, tečaj za mlade alpiniste u Chamonixu (19.500 kn); Športsko penjanje: natjecanja za prvenstvo Hrvatske, Svjetsko prvenstvo i Svjetski kup (17.000 kn); Planinarsko skijanje: tri trke za prvenstvo i kup Hrvatske, Europsko prvenstvo (15.000 kn); Povijest planinarstva: daljnje uređenje arhive u Samoborskom muzeju i postave zbirke u Ogulinu (5.000 kn); Suradnja s upravama zaštićenih planinarskih područja (3.000 kn); Planinarski pohodi, visokogorski usponi i daleka putovanja (4.000 kn); Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost (3.000 kn). Predloženi proračun komisija i ukupno HPS-a u zbirnom iznosu od 2.147.074,00 kn prihvaćen je jednoglasno.

10. Donošenje potrebnih odluka o Učilištu HPS-a. Odlukom Izvršnog odbora od 4. rujna 2006., a prema odredbama novog Zakona o športu koji to omogućuje, izabrano je Povjerenstvo za pripremu potrebne dokumentacije za registraciju i rad Učilišta HPS-a, posebne ustanove za obrazovanje i školovanje unutar HPS-a. Izvršni odbor je na sjednici 4. prosinca 2006. usuglasio tekst od 36 članaka Odluke o osnivanju Učilišta HPS-a i predlaže je na usvajanje Glavnom odboru (dostavljena je uz poziv svim članovima GO). Uz usvajanje Odluke o osnivanju Učilišta, potrebno je imenovati i privremenog ravnatelja Učilišta, za kojeg se predlaže prof. dr. sc. Hrvoje Kraljević. Glavni odbor jednoglasno je prihvatio Odluku o osnivanju Učilišta HPS-a i Kraljevića imenovao za privremenog ravnatelja.

11. Prijedlog Nacrta izmjena i dopuna Statuta HPS-a. Prošlog ljeta donesen je Zakon o športu. Komisija za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost HPS-a pripremila je potrebne izmjene koje taj Zakon uvjetuje za nacionalne sportske saveze, a Izvršni odbor ih predlaže Glavnom odboru na usvajanje. Prema odredbi članka 68. Statuta HPS-a da je Glavni odbor ili, ako on tako odluči, Izvršni odbor ovlašten uskladiti Statut sa svim novim zakon-

skim promjenama koje ne mijenjaju našu osnovnu svrhu, ciljeve i djelatnost, jednoglasno je odlučeno da se izmijeni i dopuni Statut HPS-a sukladno Zakonu o športu u preambuli, te u člancima 5., 10., 11. i 19. (Statutarna odluka o izmjenama i dopunama dostavljena je uz poziv na sjednicu svim članovima GO). Te izmjene bit će poslone na obveznu verifikaciju Hrvatskom olimpijskom odboru, zatim na ovjeru u Ured opće uprave, što je i uvjet da se nakon toga HPS upiše u Registar športskih djelatnosti (to je jedna od novina toga Zakona). Ako bi ustanove imale neke primjedbe, daje se, sukladno Statutu HPS-a, mandat Izvršnom odboru da ih ugradi u tekst, a kada će cijeli postupak biti dovršen, sve naše članice bit će odmah upoznate sa svim potrebnim uputama i moći će jednostavnije pristupiti izmjenama i dopunama svojih statuta. Bude li potrebno, sve izmjene i dopune potvrdit će i Skupština HPS-a.

12. Odluka o sazivu Skupštine HPS-a. Temeljem članka 22. Statuta HPS-a, a na prijedlog predsjednika HPS-a, jednoglasno je prihvaćena

odluka o sazivu Skupštine HPS-a za jednu od subota, 19. ili 26. svibnja 2007. Točan datum će odrediti IO HPS-a nakon potvrde rezervacije odgovarajućeg prostora u Zagrebu za održavanje skupštine. Isto tako, Glavni odbor prema članku 27. Statuta HPS-a ovlašćuje IO HPS-a da za Skupštinu pripremi izvješća, analize i ocjenu rada temeljem svoje dokumentacije i zapisnika sjednica Glavnog odbora održanih u ovom mandatnom razdoblju. U kraćoj raspravi koja je uslijedila M. Rihtarić je pozvao dužnosnike i članove tijela HPS-a koji posao obavljaju kvalitetno, da ako je moguće i dalje budu aktivni u društvenom radu naše planinarske udruge.

13. Razno. Filip Balić, tajnik HPD »Malačka – Donja Kaštela«, upoznao je članove Glavnog odbora s pripremama i programom Dana hrvatskih planinara koji će se održati na Malačkoj 5. i 6. svibnja 2007. Detaljan program i plakat tog skupa bit će poslan svim našim članicama do sredine ožujka.

Sjednica je započela u 11:15, a završila u 13:20 sati.

PLANINARSKI PUTOVI

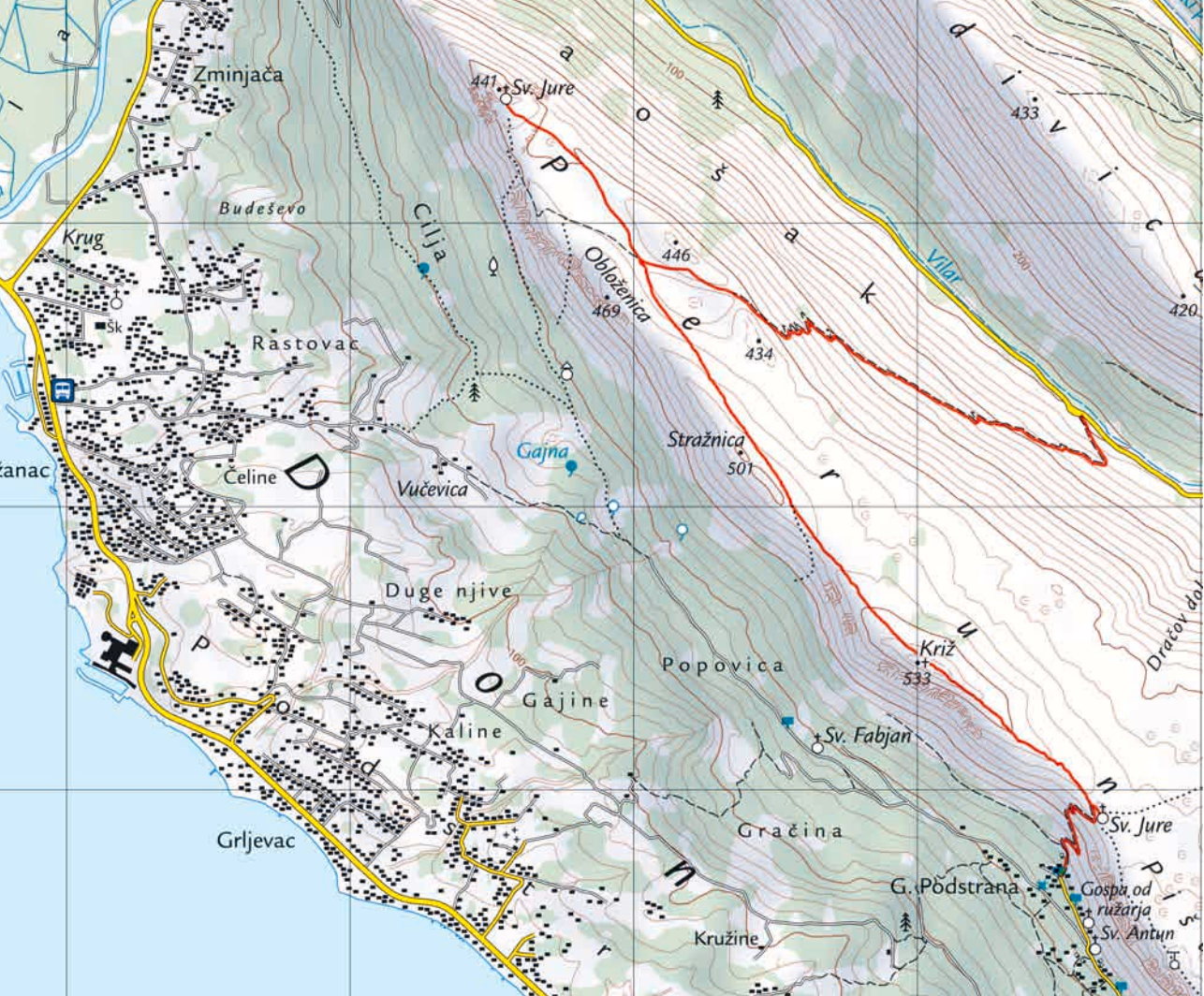
DARKO GAVRIĆ

DVIJE NOVE STAZE NA POLJIČKOJ PLANINI

Članovi HGSS-a Split, markacijske sekcije HPD »Mosor« i udruge »Žrvanj« iz Žrnovnice u tri su uzastopne akcije očistili i markirali dvije staze na Poljičkoj planini i postavili putokaze.

Vilar – Sveti Jure na Perunu 1:30h. Staza počinje u predjelu Vilar, na cesti između Žrnovnice i Srinjina (stanica prigradskog autobusa). U sat i pol lagana uspona vodi do crkvice svetog Jure na Perunu (441 m) i nudi najbolji pristup tom vrhu. To je stara staza, koja se uspinje na Poljičku planinu iz unutrašnjosti. Bila je potpuno zarasla i u tri tjedna naporna rada više od dvadesetak ljudi očišćena je i markirana. Dimenzije su crkvice na vrhu 6×4 m. Drži se da je sagrađena prije 10. stoljeća. Kamena grada za nju uzeta je s obližnje ilirske zidine. Crkvice je na tom planinskom visu izložena žestokom nevremenu, posebno udarima gromova, koji je često oštećuju. Danas je u ruševnu stanju, ali se planira njezino spašavanje. S vrha se

pruža jedinstven vidik na Split, Kozjak, Mosor, Omišku Dinaru, Biokovo i otoke. Preporučuje se kao predivan jednodnevni izlet.

Gornja Podstrana – Sv. Jure na Vršini – Križ – Sv. Jure na Perunu 2h. Staza počinje na primorskom podnožju, u Gornjoj Podstrani. U taj se zaselak stiže odvojkom Jadranske magistrale iz Sv. Martina (Podstrana). Brdska se cesta penje u zavojima u Gornje Selo, gdje završava i gdje počinju planinarske markacije. One vode dobro zidanom stazom do crkvice sv. Jure na Vršini (valja je razlikovati od istoimene crkvice na Perunu). Crkvice je sagrađena u 9. ili 10. stoljeću. Markacija dalje vodi blago uzbrdo do brda Križa (533 m) na kojem se nalazi željezni križ. Slijedi blag silazak do Stražnice (501 m) i Obložnice (469 m), gdje se markacija sastaje s onom iz Vilara. Njome treba još 15 minuta na vrh Sv. Jure na Perunu. Povratak istom stazom ili silazak u Vilar.

Darko Gavrić

DARKO GAVRIĆ

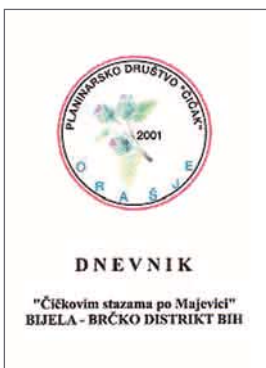

DVA PLANINARSKA GRADITELJA (ILI »KAKO SU NASTALI ČIČKOVA STAZA I DOM NA MAJEVICI«)

Ovo je priča o planinarima iz Orašja. Počinje našim prvim susretom u Županji sredinom srpnja 2000. godine.

Dok se mi užurbano spremamo na Mont Blanc, dolazi nam u posjetu Vidan Janjić, profesor književnosti u gimnaziji u Orašju, s pitanjem kako osnovati planinarsko društvo u njihovoj sredini. To nas pita jer je i njihovo prirodno okruženje kao i naše – ravnica omeđena Savom i u daljini brdima – samo što su u Bosni i Hercegovini pravila udruživanja nešto drugačija nego u Hrvatskoj. Odgovor smo pokušali dati po povratku iz Francuske, krajem kolovoza, na idiličnoj večeri uz Savu. Večera uz vatru i priče o planinarenju dovele su nam u društvo troje novih članova iz Orašja. Profesor je zaključio da je tako jednostavnije planirati nego praviti novo društvo, ali ne zadugo. Već u lipnju sljedeće godine odvažili su se na osnivanje samostalnoga planinarskog društva i krenuli putovima stvaranja svega onoga čime se poslije koristimo svi mi koji volimo život u prirodi i u brdu. Društvu su dali ime »Čičak«, po biljci koja raste uz Savu, i ubrzo se kao čičak prilijepili uza sve što je planinarsko. Njihova suradnja s društvima u BiH dobro je došla i nama za lakše upoznavanje te divne brdovite zemlje, pa smo uz njih krenuli put novih staza i bogaza. Toliko divnih zajedničkih planinarskih tura! Druženja poslije književnih večeri, filmskog festivala ili motorističkog skupa u Orašju, kazališnih predstava, izložbi i koncerata, svejedno gdje, u Vinkovcima, Zagrebu ili Županji, pa zajedničke kupovine planinarske opreme, naše skupštine, slučajnih susreta, pokoje trzavice – koju nitko nije primijetio – pa tko s kim, gdje i kad i priča uz kavu ili pivo.

No onda je stiglo i vrijeme markiranja »Čičkove staze«. E, tu je glavnu ulogu odigrao Mato Viljušić, koji je nesebično ponudio svoju novoizgrađenu vikendicu za planinarski dom. Vikendica se nalazi na maloj visoravni iznad sela Bosanske Bijele (danas Bijela) s otvorenim vidikom na ravnici sve do Brčkog i Županje, a za dobra vremena i dalje, do Đakova. Dom ima vlastito parkiralište, prostranu natkrivenu sjenicu s klupama i stolovima, a kuća se sastoji od čajne kuhinje, dnevnog boravka i staklenog paviljona sa stolovima i stolicama za oko 30 gostiju. Spavanje je zasad mo-

guće u dnevnom boravku, a u tavanском prostoru bili bi skupni ležajevi. Kuća ima struju, vodu i vanjski WC.

Lijepo je i lako bilo bojati znakove na toj planinarskoj stazi jer smo se svaki put poslije posla vraćali Matinom domu, gdje nas je čekao razdragani domaćin s pečenim janjetom, čevapima i roštiljem ili grahom sa suhim mesom. Ljubazni mještani, kao i Matin rođak, pomogli su nam da bolje upoznamo planinu, kako bi staza obuhvatila što više lijepih planinarskih točaka kojima taj kraj stvarno obiluje. Od prekrasnih vidikovaca, šuma, livada, izvora pitke vode, potoka s vodenicama koje još uvijek melju brašno, do pećina, špilja, stijena za slobodno penjanje i sakralnih objekata. »Čičkova staza« otvorena je službeno 23. svibnja 2006. kada je održan i prvi pohod. U tu je svrhu društvo izdalo i dnevnik pohoda s prigodnim žigom. Drugi pohod »Čičkovom stazom« održat će se 19. i 20. svibnja ove godine.

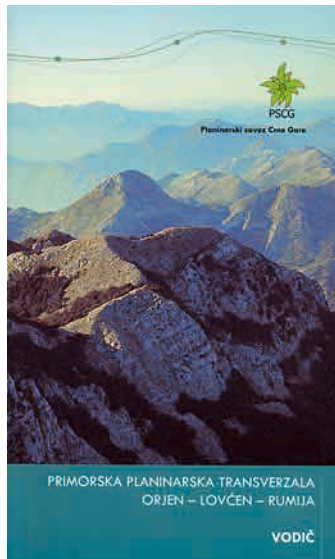
Markacije počinju na željezničkoj stanici Bijela, na pruzi Brčko – Tuzla, koja je dosad bila namijenjena samo za

teretni promet, a od svibnja će ponovo proraditi i putnički promet, dakle, bit će povezana s našom prugom Vinkovci – Gunja – Brčko. Markacije zatim prolaze kroz središte mjesta i kod kapelice u središtu skreću prema crkvi, koja je zahvaljujući crkvenom zvoniku izdaleka uočljiva. I dalje se krećemo asfaltnom cestom, do katoličkoga groblja, iza kojeg je velik metalni putokaz sa svim potrebnim podacima o daljnjem kretanju stazom. Od željezničke stanice do doma ima dva kilometra po asfaltnoj cesti. Bijela je inače veće selo ovoga kraja. Ima 2500 stanovnika, Hrvata, i pripada Distriktu Brčko. Na tom dijelu planine Majevice nema miniranih područja. Najviša točka staze (oko 500 metara) nalazi se u području Bjeljavini; najviši vrh Majevice zove se Stolice i visok je 915 m. Na ulazu u Bijelu cesta prelazi željezničku prugu i nastavlja prema središtu mjesta, a odmah s desne strane nalazi se izdaleka uočljiva visoka građevina iz turskoga doba, koju narod zove »Kula kape-tana Gradašćevića«; stara je oko 500 godina i vrijedi je pogledati. Mjesto ima nekoliko trgovina i restorana, a od Orašja, preko trgovačkog centra Koridor – Arizona, udaljeno je oko 30 km. Berislav Tkalac

PRIMORSKA PLANINARSKA TRANSVERZALA ORJEN – LOVČEN – RUMIJA

Koncem prošle godine dovršena je Primorska planinarska transverzala Orjen – Lovćen – Rumija i tiskan opširan ilustrirani vodič od 79 stranica, sa zemljovidom 1:100.000 i detaljnim sekcijama pojedinih dionica. Na tom velikom pothvatu – dosad najvećem u Crnoj Gori – suradi-vao je niz područnih planinarskih društava (Herceg Novi, Kotor, Cetinje, Podgorica), a Planinarski savez CG organizirao je tri tečaja za vodiče koji stoje na raspolaganju zainteresiranim planinarima. Put je izrazito transverzalan (poprečan) i povezuje najljepše i najviše primorske planine. Dug je 138 km i traje oko deset dana, ovisno o kondiciji posjetitelja. Valja spomenuti da na tom dugom i napornom putu, na kojem treba svladati velik broj uspona i silaza, postoji samo jedan planinarski dom (Vratlo na Orjenu, 50 kreveta), ali se mogu koristiti i neki drugi objekti (lovačke kuće,

moteli, drugi ugostiteljski objekti i sl.) te logorovati na nekoliko lijepih mjesta. Put se može prijeći i u etapama jer se zapravo sastoji od nekoliko međusobno povezanih transverzala. To su: Transverzala kroz Orjen, Risansko-peraška brda, Kotorske strane i transverzale kroz NP Lovćen, kroz Paštroviće, kroz Crmnicu i Sozinu i kroz Rumiju i Lisinj. Trasa povezuje najljepše vidikovce na Jadran, zaštićena prirodna područja i kulturno-povijesne spomenike. Obavijesti daju: Planinarski savez Crne Gore, Crnojevića 24, 81000 Podgorica, CG, tel. 381/ 81-246-068 i 069/077-392, <http://www.pscg.cg.yu>, e-mail: pscg@cg.yu; PK »Subra«, Herceg Novi, e-mail: subra@cg.yu; PK »Pestingrad«, Kotor, e-mail: pestringrad@cg.yu; PK Cetinje, Bulevar crnogorskih junaka 104, tel. 381/86-230-520.

prof. dr. Željko Poljak

PROLJETNI TEČAJI ZA MARKACISTE

Tijekom proljeća Komisija za planinarske putove HPS-a održat će dva tečaja za markaciste. Tečaji će se održati 28. i 29. travnja 2007. u Zagrebu za planinarska društva koja održavaju putove na Medvednici (teoretski se dio tečaja održava u subotu u HPS-u, a praktični u nedjelju na Medvednici), te 19. i 20. svibnja 2007. u planinarskoj kući »Brezovac« na Dinari za planinarska društva iz Dalmatinske zagore i Dalmacije. Tečajima se mogu priključiti planinari iz bilo kojeg dijela Hrvatske. Planinarska društva koja žele svoje članove uputiti na tečaj trebaju prijaviti kandidate dva tjedna prije početka tečaja i poslati ispunjeni obrazac za markaciste i fotografiju veličine kao za osobnu iskaznicu za svakog kandidata.

Jasna Kosović

Vježba markiranja

ZDENKO KRISTIJAN

DRAŽEN DRAGO VUKUŠIĆ (1930. – 2007.)

Dana 24. siječnja umro je Dražen Vukušić, poznatiji pod imenom Drago, legendarni domar planinarskog doma »Zavižan«. Njegovim odlaskom planinari su izgubili velikog prijatelja. Generacijama planinara bili su Vukušić, Velebit i planinarstvo gotovo nerazdvojni pojmovi i sinonim za Zavižan. Volio je Velebit i planinare, skrbio se o domu na Zavižanu kao uzoran domar i svim planinarima pružao prijateljski ugođaj. Poznavao je Velebit kao nitko drugi, znao svaku stazu, otkrivao njegove nepoznanice, a u mladim je danima vodio planinare, brinuo o Premužičevoj stazi i popravljao ju je da bi planinari mogli bezbrižno uživati. Bio je na usluzi i znanstvenicima, otkrio im je novo nalazište biljnog rariteta hrvatske sibireje nedaleko od svoje omiljene Babrovače, gdje je imao ljetni stan. Kad su speleolozi u jednoj velebitskoj špilji otkrili novu i nepoznatu podvrstu kukca, nazvali su je *Astagobius angustatus vukusici* i tako ovjekovječili Vukušićevo ime. Svoje šestoro djece i unuke odgojio je u ljubavi prema Velebitu i zato planinari s pravom govore o Vukušićima kao velebitskoj dinastiji. Dali su mu najviša planinarska priznanja.

Drago je bio pravi i uzorni planinar, svi su ga voljeli i poštovali zbog njegove ljudske topline, blagog smiješka, uslužnosti u svakoj neprilici. Za njega je uvijek i svuda bilo samo riječi priznanja – na planinarskim sastancima, u planinarskim časopisima, u knjigama i brojnim novinskim člancima. Da nije bilo

Drage Vukušića i njegove obitelji, dom na Zavižanu ne bi bio ono što jest – prava kuća planinara i ljubitelja prirode. Strpljivo je trpio sve nedaće surova života u rodnoj planini (rodio se u Gornjoj Kladi pod Velebitom 21. listopada 1930.) i ništa ga nije moglo odvratiti od zahtjevnoga dvostrukog radnog mjesta, jer je u domu bio 35 godina i motritelj meteorološke postaje (1962. – 1997.). Vodila ga je ljubav prema rodnoj planini i privrženost njezinim ljepotama. Nama planinarima ostat će Drago Vukušić svijetao primjer koji nikad nećemo zaboraviti.

prof. dr. Željko Poljak

Drago Vukušić – otresanje inja na Zavižanu

NIKOLA ALEKSIĆ

SPELEOLOG 2005 (53. GODIŠTE)

Ovaj reprezentativni godišnjak i najstarije hrvatsko speleološko glasilo donosi u novom broju na 111 stranica kroniku speleoloških zbivanja u Hrvatskoj, posebno u Speleološkom odsjeku HPD »Željezničar«, te niz priloga znanstveno-istraživačke vrijednosti. To su redom izvještaji karlovačko-zagrebačke ekspedicije u Meksiko i ekspedicije Podilja u Ukrajini, zatim prikazi Jame vjetrova i »skloništa špiljara« na Crnopcu, jama u području Crljenoga kuka (svih triju na Velebitu), jame Vrtare male kod Crikvenice, Kotlušće kod izvora Cetine itd. Svi su bogato ilustrirani fotografijama u boji i nacrtima speleoloških objekata. Čitateljevu pažnju posebno će privući efektne slike na naslovnici i obilje vijesti iz speleološkog života.

prof. dr. Željko Poljak

LIČKI PLANINAR 2006, 4

Iako naš časopis donosi obilje štiva o ličkim planinama, posebno o Velebitu, »Lički planinar« mu nimalo nije konkurencija, jer su ličke planine neiscrpiva tema. Stoga rado bilježimo pojavu svakoga njegovog broja, premda nema reciprociteta (!?). U najnovijemu je, kao i obično, obilje priloga s velebit-skom tematikom, među kojima se ističe članak o Jezerima na sjevernom Velebitu pisan s geološkog gledišta i članak o Sundercu na srednjem Velebitu pisan s botaničkog gledišta. Glavno su obilježje časopisa dobre ilustracije, među kojima se ističu fotografije uredničkog tandema Ane Lemić i Vlade Prpića.

prof. dr. Željko Poljak

VMD
Travel Agency

3. Cvjetno naselje 20 | HR-10000 ZG

t/f 01 60 65 840 • 60 65 841 • e vmd@vmd.hr

www.vmd.hr • ID HR-AB-01-080038509 | član UHPA

USPONI, POHODI, TREKKING

SINAJ - najviši vrh Egipta, 2642 m	21.4. - 28.4.2007 / jesen
KORZIKA	30.5. - 10.6. i 29.8. - 9.9.2007
NEPAL - EVEREST TREK	3.5. - 26.5.2007
KAVKAZ - ELBRUS, 5642 m	13.7. - 24.7.2007
Mt BLANC	10.7. - 14.7.2007
DOLOMITI	21.7. - 28.7.2007
NORVEŠKA - za ljubitelje prirode	14.7. - 28.7.2007
KINGATA SHAN - Kina - mogućnost prvog pristupa na vrhove 5000-6500 m !!!	17.7. - 20.8.2007
NEPAL - Nar Phu trek	Listopad

Organizator putovanja: VMD putnička agencija i DADO MESARIĆ

instruktor alpinizma, instruktor Gorske službe spašavanja i gorski vodič s međunarodnom licencom

Za detaljne programe nazovite, pišite, navratite...

www.vmd.hr

AVIO KARTE ZA VAŠE EKSPEDICIJE
za sve destinacije diljem svijeta

DRAGO BOZJA – LEGENDA SARAJEVSKOG PLANINARSTVA POVODOM 80-GODIŠNJICE ŽIVOTA

Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu osnovalo je 1923. podružnicu »Bjelašnica« u Sarajevu koja je između dva svjetska rata, uz Društvo planinara u BiH, odigrala pionirsku ulogu u razvitku planinarstva na području Bosne i Hercegovine. Dovoljno je spomenuti da je sagradila planinarske kuće na Bukoviku iznad Sarajeva, na Vilincu u Čvrnsnici i Kasov-dolu na Bjelašnici. Poslije drugoga svjetskog rata društvo je raspušteno i Hrvati su se učlanjivali u razna druga planinarska društva bez nacionalne oznake. Ponovno udruživanje bilo im je omogućeno tek nakon raspada Jugoslavije i tako je 1998. osnovano HPD »Bjelašnica 1923« u okviru Hrvatskog kulturnog društva »Napredak« u Sarajevu. Njegov osnivač bio je, uz Tomislava Batinića, istaknuti sarajevski planinar Drago Bozja, koji mu je danas i predsjednik.

U planinarskom životu Sarajeva bilo je vrlo mnogo vrsnih planinara, no dok ih je većina obično planula velikim sjajem koji se prije ili poslije počeo gasiti, jedno ime trajno svijetli već gotovo pola stoljeća – Drago Bozja. U ovoj smo rubrici dosad predstavili čitavu plejadu velikih, ponekad i malo manjih planinara čijim životopisom nismo mogli ispuniti ni cijelu stranicu, no ovaj put se moramo i čitateljima i slavljenuku unaprijed ispričati jer bi već samo nabranje svega onoga što je Bozja bio i što je uradio premašilo uobičajenu jednu stranicu. Nabranja nitko ne voli čitati jer zamaraju, ali se ne mogu izbjeći želimo li čitateljima dočarati činjenicu da je sarajevski planinarski, skijaški i uz to humanitarni život nezamisliv bez Bozjinog imena.

Bozja je rođen Sarajlija, rodio se 13. kolovoza 1927. i u tome se gradu školovao i diplomirao na ekonomiji. Nakon toga je radio 15 godina u građevinskoj operativi, pa zatim u vanjskoj trgovini, potkraj kao direktor predstavništva zagrebačkog Ferimporta za BiH i Crnu goru. Svestrani je planinar, koji je prednost dao uvođenju drugih u planinu umjesto da sam u njoj uživa i upravo to je njegova najveća vrijednost.

Bozjinu raznovrsnu djelatnost treba grupirati na nekoliko sektora – alpinistički, skijaški, organizacijski, nastavnički, spašavalački, zaštitarski, humanitarni, natjecateljski, novinarski, propagandni – s napome-

nom da je na svima radio usporedno i punom snagom. Činjenica da je jedan čovjek svojom ličnošću obilježio čitavo razdoblje u BiH planinarstvu može se objasniti jedino njegovom upornošću, entuzijazmom, požrtvovnošću i umješnošću.

Bozja je osobito sklon planinama u snijegu. Zabilježeni su njegovi prvenstveni skijaški usponi (Bregoč, Lelija, Vran, Crvanj) i poznat je kao začetnik ekstremnih skijaških spustova (Treskavica, Bjelašnica, Matovac) te kao organizator skijaških natjecanja (tradicionalni Bjelašnički dani, Šavnička prvenstva). Vodio je 16 godina planinarsko-skijaške tečajeve za djecu, bio je direktor sektora za sport na Zimskim olimpijskim igrama 1984. i za te igre na vlastitu pobudu organizirao pomoć u ski liftovima, raznim vozilima i skijaškoj opremi. Član je Komiteta za skijanje na travi FIS-e.

Osnivač je Gorske službe spašavanja u BiH i stanice GSS Sarajevo te 16 godina (!) njezin načelnik, savezni instruktor za spašavanje, član Međunarodnog kuratorija za sigurnost u planinama i voditelj tečajeva za spašavanje i za vodiče.

Ni u ratu se nije odrekao planinarstva, pa je tako 1992. organizirao svečanu proslavu stogodišnjice planinarstva u BiH – pod granatama koje su padale po Sarajevu! Prije raspada Jugoslavije bio je član PD »Bjelašnica«, član upravnog odbora Planinarskog saveza BiH, uglavnom kao čelnik komisije za propagandu, predsjednik Planinarskog saveza Sarajeva, član uprave Fondacije Fondako, član uprave Fondacije za zaštitu Bjelašnice, Igmana, Treskavice i kanjona Rakitnice, za vrijeme rata (1992-1995) predsjednik je humanitarne organizacije Slovenka, itd.

Kao ilustracija Bozjine upornosti neka posluži podatak da je punih 35 godina bio urednik emisije za planinare i izletnike na radio Sarajevu. Na radio postaji Vrhbosna bio je urednik i voditelj emisije »Čovjek i priroda«, a na radiju Federacije BiH urednik rubrike za ekologiju u obrazovnom programu. Sudjelovao je i na snimanju kratkometražnih filmova o prirodi i planinarstvu, a načinio je i scenarij za TV dokumentarac »Osvajanje beskorisnoga«.

Iako Bozja ove godine slavi osamdeseti rođendan, on kao da ne priznaje djelovanje zuba vremena, pa je tako nedavno dobio zlatnu i srebrnu medalju za

prvo i drugo mjesto na natjecanjima veterana u veleslalomu, organizirao planinarsku školu za djecu i mladež i svoje planinarsko djelovanje okrunio »Vodičem po planinama oko Sarajeva«, reprezentativnom knjigom koju je zajedno s Bracom Babićem objavio 2006. godine.

No, dosta je bilo nabiranja, pa stoga nećemo nabrajati ni nebrojena domaća i inozemna priznanja što ih je Bozja dobio za svoj neumoran rad, nego ćemo zaključiti činjenicom da je njegovo ime zlatnim slovima upisano u povijest bosansko-hercegovačkoga i hrvatskog planinarstva. I zar to nije najviši oblik priznanja? Hvala Ti na svemu i sretan Ti rođendan Drago Bozja!

prof. dr. Željko Poljak

VILIM KOTNIG ILI: TKO JE NAJSTARIJI AKTIVNI PLANINAR U HRVATSKOJ?

Prošloga se ljeta 93-godišnji Vilim Kotnig iz Zagreba našao među stotinama planinara koji su povodom Dana hrvatskih planinara došli na Mrkvište u Velebitu i – nitko se nije začudio. A nije se začudio zato jer njegova kondicija i svježina tako maskiraju visoku životnu dob da ju je teško naslutiti. Tri dana hodao je po Velebitu, a jednako toliko i godinu prije po Vlašiću u Bosni.

Rodio se 1913. u planinskom kraju iznad Celovca u Austriji, a s 12 je godina počeo planinariti po Bosni, kamo je njegov otac došao kao austrougarski službe-

Vilim Kotnig

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompasi

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

nik. Vilim je nakon gimnazije u Travniku i pravnog fakulteta u Zagrebu radio, između ostaloga, u Ministarstvu financija u Beogradu, kamo je dospio kao član HSS-a u vrijeme sporazuma Cvetković – Maček. Od 1945. do 1956. radi na carini u Rijeci, gdje planinari kao član PD »Opatija« i PD »Kamenjak«. Od 1956. je u Zagrebu. Tu je najprije član PD »Sljeme« i PD »Željezničar« a zatim 30 godina, do danas, HPD »Zagreb-Matica«. U tom se društvu planinarski svestrano razvio i završio seminar za vodiče. Spomenimo samo radne akcije na Puntijarki, markiranje staza, uređenje Seniorskog planinarskog puta u Samoborskom gorju i nebrojene izlete što ih je organizirao po Jugoslaviji i inozemstvu kao član i pročelnik Sekcije društvenih izleta. Već prilikom jubilarnog pohoda riječkih planinara na Toubkal (4165 m) u Africi 1978. godine(!) bio je najstariji planinar pohoda. Posljednji masovni izlet, s pedesetak planinara, organizirao je 1999. kao 86-godišnjak i to na Učku prilikom proslave Dana sjedinjenja Istre s Maticom Hrvatskom.

Zar Vilim Kotnig nije živ dokaz kako je planinarenje prikladno za sve životne dobi? Pozivamo čitatelje neka pokušaju u Hrvatskoj naći aktivnog planinara koji se po godinama života može mjeriti s Kotnigom.

Bruno Šibl

14. 4.	Hodanjem k zdravlju <i>Vinica - Kalvarija (Dan PD "Dubovac")</i>	PD "Dubovac", Karlovac
15. 4.	Dragojlin pohod na Okić <i>Samoborsko gorje: Okić</i>	HPD "Željezničar", Zagreb
15. 4.	Tragom prvog izleta planinara HPD "Sisak" <i>Hrastovička gora</i>	HPD "Sisak", Sisak Nedjeljko Balog, 098/257-050 Vlasta Žarković, 098/17-95-220
16. 4. - 4. 6.	Alpinistička škola HPD "Zagreb-Matica" <i>HPD "Zagreb-Matica", Petrićeva 4, 10000 Zagreb</i>	HPD "Zagreb-Matica", Zagreb Iris Bostjančić, 091/51-63-135
17. - 22. 4.	Otkrijte Lubenice <i>Lošinj (Osorščica) i Cres</i>	PK "Osorščica", Mali Lošinj Bolto Gaberšek, 098/403-469 Marcela Badurina, marcela.badurina@jadranka.t-com.hr
21. - 22. 4.	Proletni obilazak po Ravnoj gori <i>PP RG: Donja Voća - Vukovoj - Ravna gora - Kamenica</i>	PD "Ravna gora", Varaždin Zlatko Smerke, 042/741-433, smand@vz.t-com.hr
21. 4.	Rusov pohod na Medvednicu <i>Bliznac - Hunjka - vrh Sljeme - pansion "Medvednica"</i>	PD "Ericsson - Nikola Tesla", Zagreb Damir Kuzmanić, 091/52-92-075 damir.kuzmanic@zg.t-com.hr
22. 4.	Dan PD "Brezovica" <i>pl. kuća "Ačkova hiža", Brezovica</i>	PD "Brezovica", Petrovsko Mladen Sitar, 098/94-74-111 Ivica Hršak, 091/51-59-399
22. 4.	10. obljetnica "Orlovog gnijezda" na Kozjaku <i>Kozjak: pl. sklonište "Orlovo gnijezdo"</i>	Ivo i Ivan Tadin Ivo Tadin, 021/220-519, 091/72-53-684
22. 4.	Podunavski pješački put <i>Mišino brdo - Aljmaš - Erdut</i>	HPD "Zanatlija", Osijek Vlado Obad, 031/571-064
22. 4.	Medvednica bez smeća <i>Medvednica: Bikčevićeva staza</i>	HPD "Zagreb-Matica", Zagreb Edo Hadžiselimović, 098/98-84-994 edo.hadziselimovic@inet.hr
22. 4.	Prljeće na Bilogori <i>Bilogora: pl. dom "Kamenitovac"</i>	HPD "Bilogora", Bjelovar Đuro Gustović, 043/231-025
27. - 30. 4.	Mljetskim planinarskim stazama <i>Otok Mljet</i>	PD "Mljet", Govedari Marin Perković, 098/470-469, marin.perkovic@du.t-com.hr
30. 4. - 1. 5.	Dan HPD "Kuna gora" <i>pl. kuća "Kuna gora"</i>	HPD "Kuna gora", Pregrada Stjepan Novačko, 098/499-435 Zdravko Vinković, 099/68-29-871
5. - 6. 5.	Dani planinara Hrvatske <i>Kozjak: Malačka</i>	HPD "Malačka-Donja Kaštela" i HPS Filip Balić, 098/95-35-834, fbalic@pujanke.hr
6. 5.	Dan pješaćenja u Istarskoj županiji <i>Kružna staza oko Pazina</i>	PD "Pazinka", Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
30. 4. - 1. 5.	Dan HPD "Kuna gora" <i>pl. kuća "Kuna gora"</i>	HPD "Kuna gora", Pregrada Stjepan Novačko, 098/499-435 Zdravko Vinković, 099/68-29-871
5. - 6. 5.	Dani planinara Hrvatske <i>Kozjak: Malačka</i>	HPD "Malačka-Donja Kaštela" i HPS Filip Balić, 098/95-35-834, fbalic@pujanke.hr
6. 5.	Dan pješaćenja u Istarskoj županiji <i>Kružna staza oko Pazina</i>	PD "Pazinka", Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183

Hrvatski planinarski savez
HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari

DANI HRVATSKIH PLANINARA

Kozjak, Malačka, 5. - 6. svibnja 2007.

SUBOTA

- 14 h - svečano otvorenje
- 15 h - pohodi na Kamenicu i Birnjaču
- 20 h - logorska vatra, druženje, glazba

NEDJELJA

- 7 h - Pohodi:
  - Malačka - Crni krug - Žestonica - Nevljani - Malačka
  - Malačka - Sv. Ivan - Orlovo gnijezdo - Malačka
- 11 h - Pokazna vježba HGSS-a na stijeni Orljak
- 12 h - Sveta misa na Malačkoj
- 13 h - Zajednički ručak
- 14 h - Podjela priznanja i zahvalnica

INFORMACIJE

Hrvatski planinarski savez
01/48-23-624 | 01/48-24-142
www.plsavez.hr

HPD Malačka - Donja Kaštela
Filip Balić - 098/311-797
Katica Majković - 098/851-378

*Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!*

**VELIKO
SNIŽENJE
DO 50%**